

ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง

วีรบุรุษสองฝั่งโขง

มติชน

พิมพ์ครั้งแรก ๒๕๔๘

ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง
วีรบุรุษสองฝั่งโขง

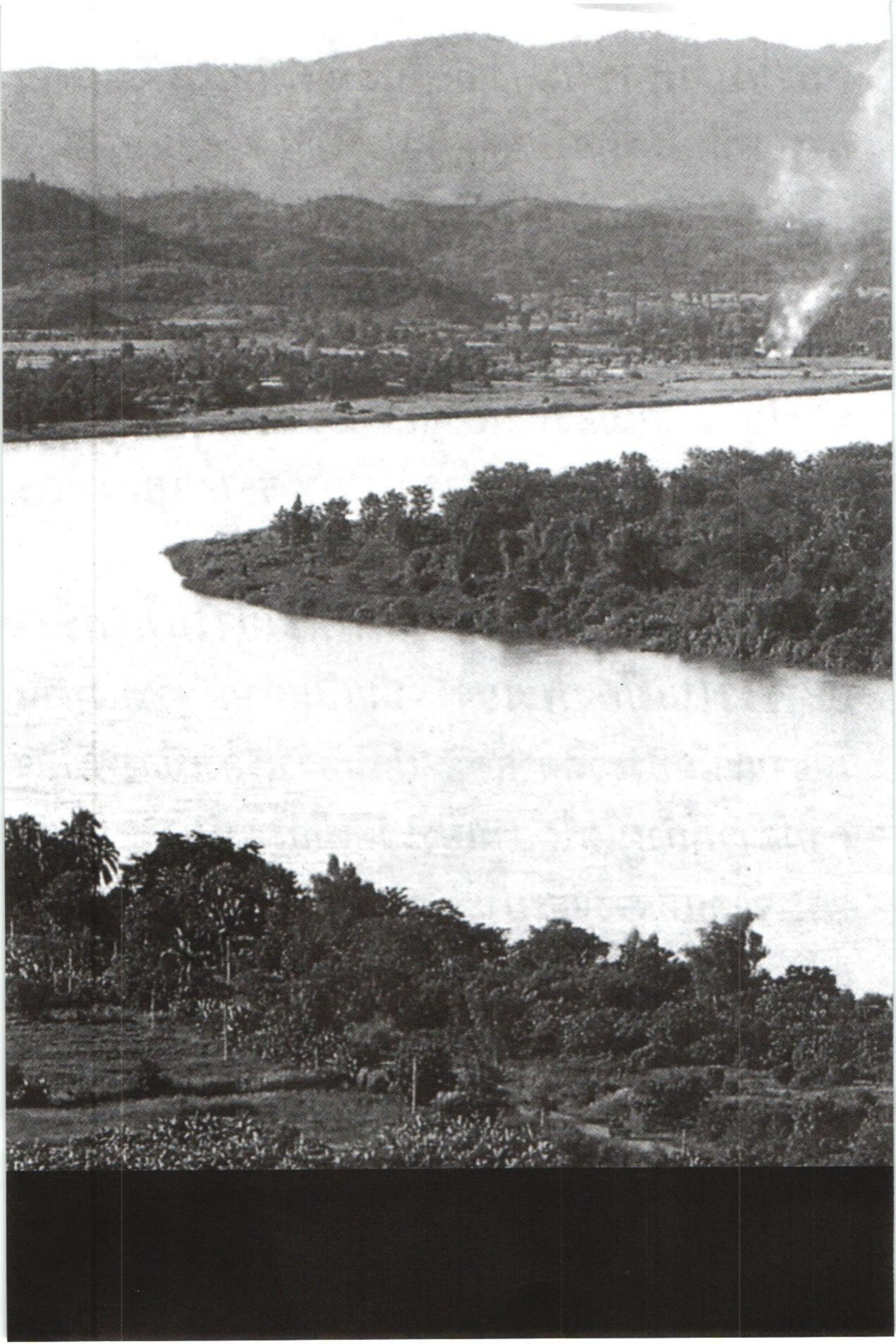

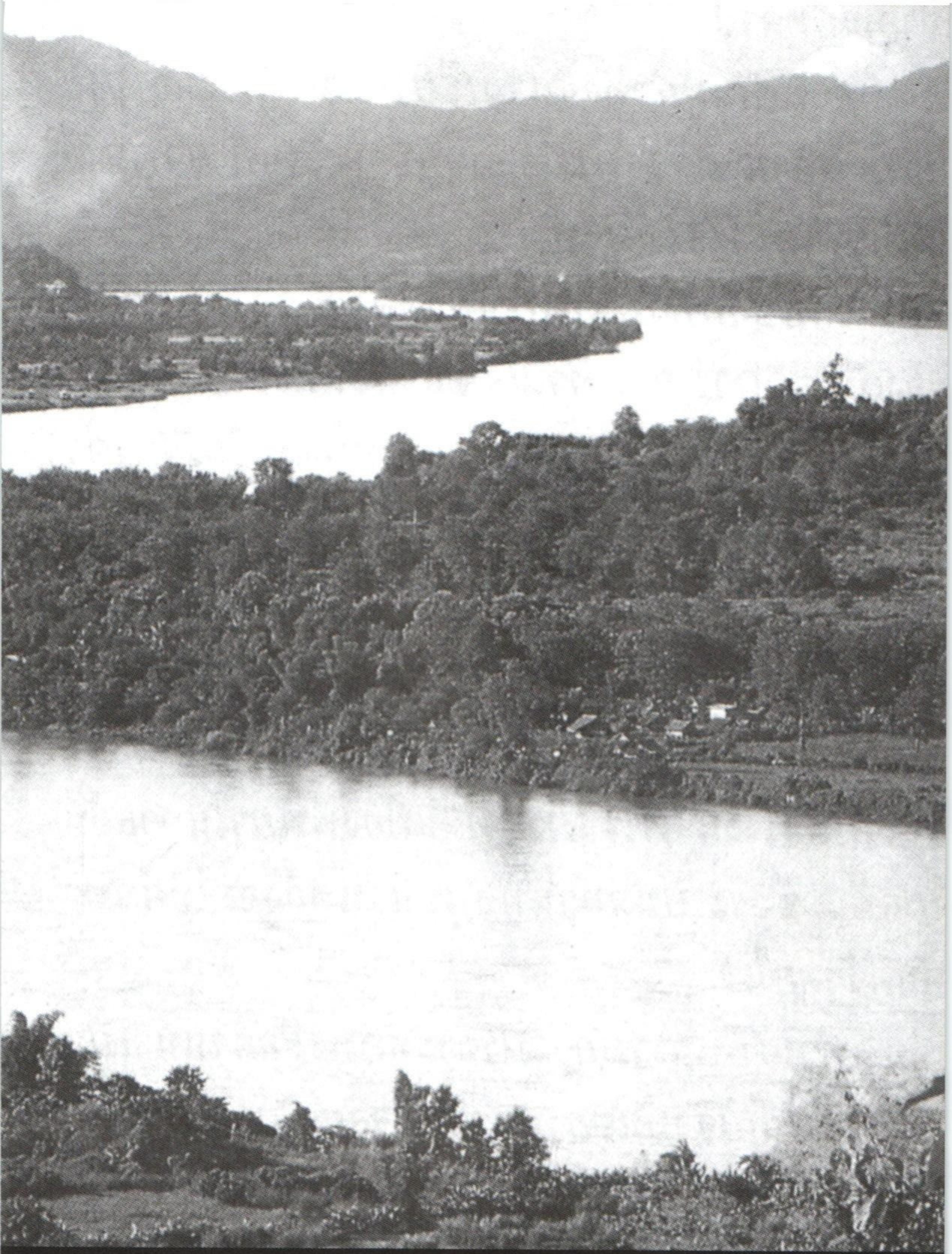
ธนาคารกรุงเทพ

ศิลปวัฒนธรรม
ART & CULTURE
ฉบับพิเศษ

มติชน

แม่น้ำโขง ช่วงที่ไหลคดโค้งผ่านเมืองเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
ในตำนานพญาเจืองเรียกชื่อเมือง “หิรัญนครเงินยาง” (ภาพถ่ายเมื่อราว พ.ศ. ๒๕๓๘)

ทำนอง ทำนอง
วิกรมขุสสองฝั่งโขง

พิมพ์ครั้งแรก

๒๕๔๘

ISBN 974-323-535-3

ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง
วีรบุรุษสองฝั่งโขง
สุจิตต์ วงษ์เทศ : บรรณาธิการ

แปลจากต้นฉบับอักษรลาว ภาษาลาว เรื่อง
มหากาพย์ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง เล่ม ๑, ๒ โดย นักกวีนิพนามนครเขียงทอง
รจนาโดย มหาสิลา วีระวงส์
อธิบาย ถอดความโดย ดวงเดือน บุญยาวง, โอทอง คำอินซู, สมไพ วิไลสัก,
คำรุ่ง แสนมะณี, คำสอน ทองมีไซ
ฉบับจัดพิมพ์โดย หอสมุดแห่งชาติ
และภาควิชาภาษาลาว-วรรณคดี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ
เวียงจันทน์ สปป. ลาว เมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๓

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม ๒๕๔๘

คณะแปล : บุญนาค สะแกนอก | วีระพงษ์ มีสถาน | ประสาท พาศิริ | สมชาย นิตฮาธิ | ปราโมทย์ ในจิต
คณะปรับปรุง : กนกแซ เนตรเจริญ | มณฑา วาณิชกุลนันท์ | ยศพร ธนสีลังกูร | ศานติ รักดีคำ
คณะพิมพ์จัดหน้า : สิริกาญจน์ รัตนเกตุ | จิราพร อังกูรสุทธิพันธ์ | สัมจีน สมบูรณ์สิน
จัดรูปเล่ม : ศิลปวัฒนธรรม
ออกแบบปก : สุลักษณ์ บุญปาน

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยกระดาษ คับเบิ้ล เอ
กระดาษจากไม้ปลูก ไม่รบกวนไม้ธรรมชาติ

สำนักพิมพ์มติชน

มติชน บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนิมิต ประชานิเวศน์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๑/๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๒ ๐ ๐๐๒๑ โทรสาร ๐ ๒๕๕๔ ๓๑๖๒

จัดจำหน่าย : บริษัท มานี จำกัด โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๐ ๐๐๒๑ ถึง ๓๓๐๕-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๐๕๕๗

Printed in BANGKOK, Thailand, 2005 WWW.MATICHONBOOK.COM

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

“ เรื่องราวเกี่ยวกับท้าวสูงหรือขุนเจืองตาม
ตำนานของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน อาจ
มีมิติที่แตกต่างกันออกไป แต่ประวัติของท้าวสูง
ท้าวเจือง กลายเป็นสัญลักษณ์ของผู้นำทางวัฒน
ธรรมที่ไม่มีพรมแดนทางด้านเผ่าพันธุ์ เป็นพลังใน
การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้าน
การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในการสถาปนา
สังคมและรัฐในยุคประวัติศาสตร์ตอนต้น ”

พระดำรัส

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ในพิธีเปิดการสัมมนานานาชาติ เรื่อง “ตำนานเกี่ยวกับท้าวสูง ท้าวเจือง : มิติทางประวัติศาสตร์และ
วัฒนธรรม” สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง
ศึกษาธิการ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔)

ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง
วีรบุรุษสองฝั่งโขง
สารบัญ

พระคำรัส สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา	(๙)
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์	
คำนิยม เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	(๑๒)
คำขอบคุณ ขรรค์ชัย บุนปาน	(๑๓)

ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง	๑
อุบัติ์นั้น	๗
ท้าวฮุ่งทำนาและโห่เนื้อ	๑๒
เถ้าแก่แหนสาวให้ท้าวฮุ่ง	๒๒
นางง้อมเชิญถนลงเต่าช่วง	๓๑
ท้าวฮุ่งมาร่วมในงานเต่าช่วง	๓๔
การขังแนน	๔๑
ท้าวฮุ่งชวนนางง้อมเล่นผาเข้า	๕๓
ท้าวแองกา เจ้าเมืองคำวัง ส่งสารขอนางฮิ้ว	๖๐
ท้าวกว่ายกทัพไปตีเมืองเงินยาง	๗๑
กองทัพเมืองเงินยาง ถอยเข้าในเมือง	๗๗
ท้าวซืมแต่งคนไปเชิญท้าวฮุ่งมาช่วย	๗๙
ท้าวฮุ่งฝัน	๘๐
ท้าวฮุ่งส่งสารไปถานางง้อม	๘๔
ท้าวฮุ่งยกพลไปแวะสังถานางง้อม	๘๙
นางง้อมจัดกองทัพเพิ่มเติมให้ท้าวฮุ่ง	๙๕
ฮาวพวงพาชมความงามของเมืองเงินยาง	๑๑๐
ท้าวฮุ่งส่งคนไปบอกลุง	๑๑๒
กองทัพท้าวฮุ่งตีฝ่าเข้าเมืองเงินยาง	๑๑๖
ท้าวฮุ่งยกทัพออกตีกองทัพแถว	๑๓๓
กองทัพแถวแตก ท้าวกว่าตายในสนามรบ	๑๔๔
ท้าวซืมประทานรางวัลให้แม่ทัพนายกอง	๑๔๘
ท้าวฮุ่งยกพล ตามตีแถวถึงเมืองปะกัน	๑๕๓
ท้าวฮุ่งให้เฮาเซตยและซอง คั้นไปให้นางง้อมและแม่	๑๕๕
ท้าวฮุ่งยกพลไปตีเมืองปะกัน	๑๕๙
ท้าวฮุ่งให้ฮ้ายคว่างปกครองเมืองปะกัน	๑๖๕
พวกข้าพวงคำตันรับ	๑๙๔
ส่งขุนฟองไปให้ข่าวก่อน	๑๙๘
ส่งท้าวแองกา กลับคืน ไปครองเมืองคำวังตามเดิม	๒๑๕
ท้าวฮุ่งให้ไปแต่งเฮานางง้อม และเชิญแม่ไปครองเมืองปะกัน	๒๑๗

ท้าวฮุ่งเสด็จออกชมป่า	๒๔๖
นางอ้วอิจฉานางง้อม	๒๕๗
ต่างประเทศเข้าถวายเครื่องบรรณาการ	๒๕๙
นางง้อมเคียดแค้นลักหนีไปเมืองปะกัน	๒๖๒
ท้าวฮุ่งยกพลไปตีเมืองตุมวาง	๒๖๙
กองทัพท้าวฮุ่งแตกถอยไปเมืองปะกัน	๒๗๕
ท้าวฮุ่งส่งคนมาส่งข่าวเมืองเงินยางและอ้ายเจือง	๒๗๗
ท้าวฮุ่งให้เอาแม่กับลูกและหลาน กลับคืนไปเมืองเงินยาง	๒๙๑
ท้าวฮุ่งตายคาสนามอยู่เมืองปะกัน	๒๙๓
ท้าวเจืองยกทัพไปตีเมืองตุมวางอีก	๓๑๒
<i>เชิงขรภ</i>	๓๓๓
อธิบายคำศัพท์ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง	๓๓๙
ความเป็นมาฉบับอักษรลาว ภาษาลาว	๓๕๙
คำชี้แจงของผู้รจนา	๓๖๑
ประวัติย่อของ มหาสิลา วีระวงส์	๓๗๒
ชีวิตผู้ข้า (อัตชีวประวัติของข้าพเจ้า) มหาสิลา วีระวงส์	๓๗๖
ว่าด้วยความเป็นมาของโครงการ ถอดความและอธิบาย	๓๙๙
มหากาพย์ ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง	
<i>ดวงเดือน บุญยาวง</i>	
ข้อสังเกตเกี่ยวกับสำเนาโบราณต้นฉบับ	๓๙๙
การใช้คำนาม (ลาว) ตามหลักภาษาศาสตร์	๔๐๓
แผนผังเมืองต่างๆ ในมหากาพย์ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง	๔๐๔
แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของ ๓ เมือง	๔๐๕
คำแทนนามหรือสรรพนามแทนผู้ปกครอง บุคคล บ้านเมือง หอโขง	๔๐๖
ข้าง อาวุธ ดอกไม้ ฆ้อง เครื่องดนตรี	
ประวัติผู้อธิบายถอดความ	๔๑๕
ความเป็นมาในเอกสารไทย	๔๑๗
ขุนเจืองในพงศาวดารโยนก ของ พระยาพระธาติจกรจักร (แหม่ม บุญนาค)	๔๑๙
ขุนเจือง : ชาวเลียมแห่งลุ่มน้ำกก	๔๒๔
<i>จิตร ภูมิศักดิ์</i>	
ศักราชและภูมิศาสตร์ของ ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง	๔๔๒
<i>ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร</i>	
มหากาพย์แห่งอุษาคเนย์ ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง วีรบุรุษสองฝั่งโขง	๔๔๙
<i>สุจิตต์ วงษ์เทศ</i>	
ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง กับพระเจ้าพรหม วีรบุรุษในตำนานต่างเผ่าพันธุ์	๔๙๒
<i>สุจิตต์ วงษ์เทศ</i>	
หลักเกณฑ์การปริวรรต อักษรลาว “ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง” ฉบับของ	๕๐๙
มหาสิลา วีระวงส์ เป็นอักษรไทย	
ประวัติย่อผู้แปล	๕๑๙

คำนิยม

“ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง” เป็นเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในตำนาน พงศาวดาร และวรรณกรรมของชนชาติต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมา ได้มีการรวบรวมและศึกษาเอกสารตำนานเกี่ยวกับท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง จำนวนต่างๆ เพื่อสืบค้นร่องรอยความเป็นมาและความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มชนในภูมิภาคนี้ แต่เนื่องจากข้อจำกัดบางประการ ทำให้ผลการศึกษาไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าไรนัก

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จึงยินดีอย่างยิ่งที่สำนักศิลปวัฒนธรรม บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) โดยความร่วมมือของสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ ได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง” ที่เขียนโดยกวีเมืองหลวงพระบางและชำระตรวจสอบโดยมหาสิลา วีระวงส์ ผู้เชี่ยวชาญวรรณกรรมลาว ที่เป็นโคลงที่มีความยาวเกือบ ๕,๐๐๐ บท ขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งได้มีการปริวรรตเป็นอักษรไทย รวมถึงมีคำอธิบายศัพท์ให้ง่ายขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่าน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หวังว่าวรรณคดีชิ้นนี้จะเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์และผู้สนใจด้านศิลปวัฒนธรรมจะได้อ่าน เพราะจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีสมัยโบราณอย่างละเอียด ทั้งชื่อเมือง สถานที่ บุคคล และการแต่งกาย ฯลฯ ถือเป็นคลังความรู้ทางประวัติศาสตร์ ภาษา วรรณคดี สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย-ลาวในสมัยโบราณที่ทรงคุณค่า และที่สำคัญคือทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจในวัฒนธรรมอันหลากหลายของภูมิภาคแห่งนี้

นอกเหนือไปจากความรู้ที่ได้แล้ว หนังสือเล่มนี้คงมีส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นด้วย

นางปริศนา พงษ์ทัตศิริกุล

เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

กรกฎาคม ๒๕๔๘

คำขอบคุณ

หนังสือท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง เล่มนี้ เป็นมหากาพย์ที่ยิ่งใหญ่ของอุษาคเนย์ เล่มหนึ่ง ที่จะเจาะเวลาหาอดีตเข้าไปด้วยความลึกซึ้งและกว้างขวางทั้งในปัจจุบัน อนาคต หรืออย่างน้อยก็รักษาสমบัติของโลกไว้ก่อนถึงกาลวิบัติด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

แต่สมบัติของโลกชนิดที่มามหาศาลอย่างหนังสือชุดนี้ ถ้าไม่มีผู้ช่วย ส่งกำลังบำรุงแล้ว ถ้อยคำ ศัพท์ เสียง จะงอกงามเป็นจินตนาการที่เชื่อความจริงกับประวัติศาสตร์ไปมิรอดเลย

ในฐานะเครือหนังสือมติชน ผมใคร่ขอขอบคุณ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สมาคมไทย-ลาว เพื่อมิตรภาพ

บริษัท ข.การช่าง จำกัด (มหาชน)

บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

บริษัท ลีอกซ์เลย์ จำกัด (มหาชน)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

บริษัท ไทยเบฟเวอเรจส์ จำกัด (มหาชน)

บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

บริษัท ฟอรัค (ประเทศไทย) จำกัด

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

บริษัท แอ็คควานซ์ อะโกร จำกัด (มหาชน)

ที่ช่วยกันสร้างหนังสือชุดนี้ให้สำเร็จขึ้นมา

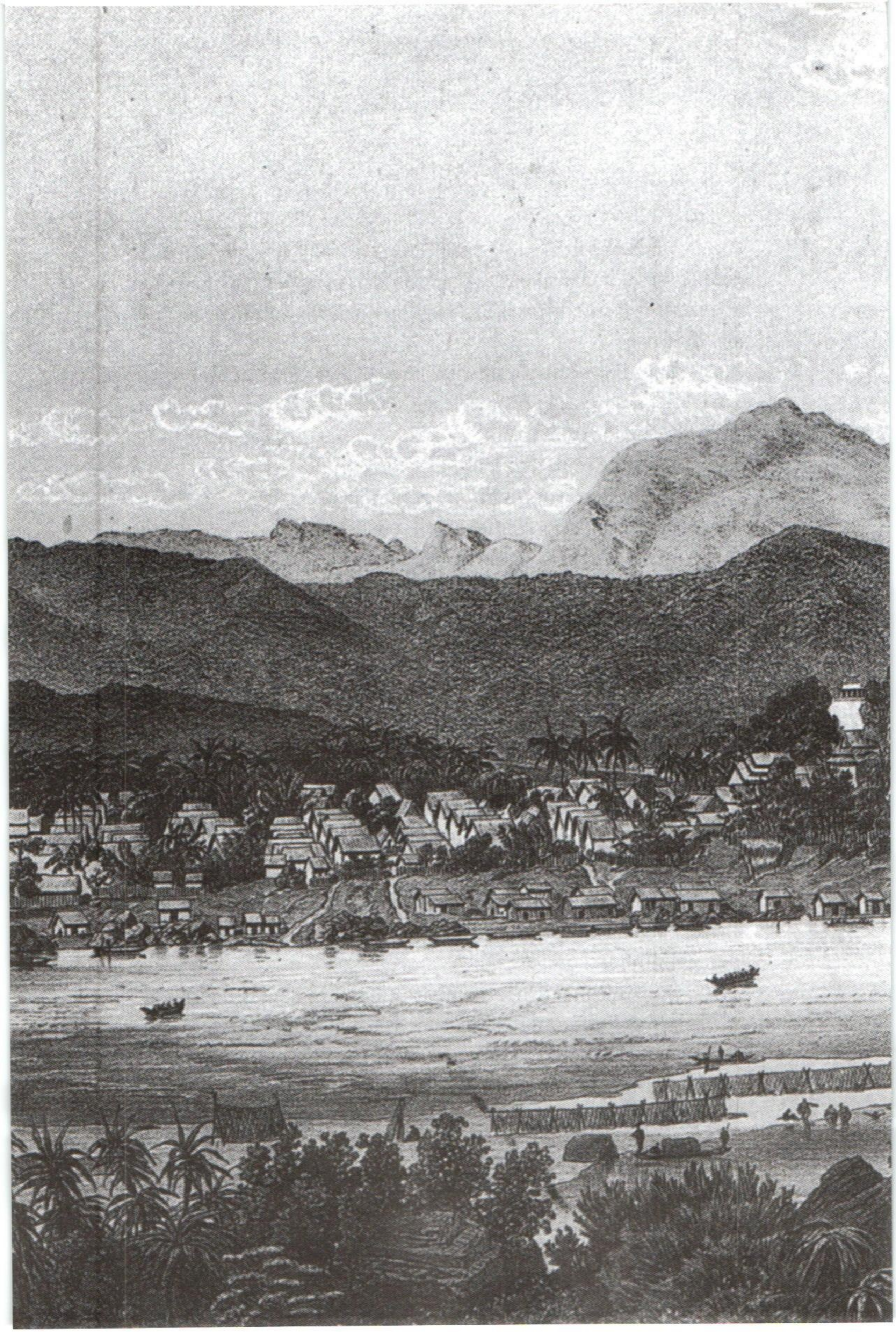
ขอศัพท์เสียงแห่งปัญญา ความสามารถของบรรพบุรุษในทวีป ความอยู่รอดทางใจ ทางกายของสังคมเกษตรกรรม จะเป็นหนทางทอดไปสู่อนาคต เบื้องหน้า ด้วยความรัก ความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจในกำพืดดั้งเดิมของตัวเองทั่วกันเทอญ

พื้นฐานของความรัก ความศรัทธาในสังคมเกษตรกรรมก็มีอยู่เท่านี้ จึงได้รอดปลอดภัยตลอดมา จะไม่รอดก็เพราะสิ่ง...อย่างอื่น ไม่ใช่สังคมเกษตรกรรมที่มีมหากาพย์ภายใต้ปัญญา และธรรมชาติที่เอื้อมนุษย์ให้มีใจสูง ในทุกท้องถิ่นที่เป็นนิคมคามชนบท

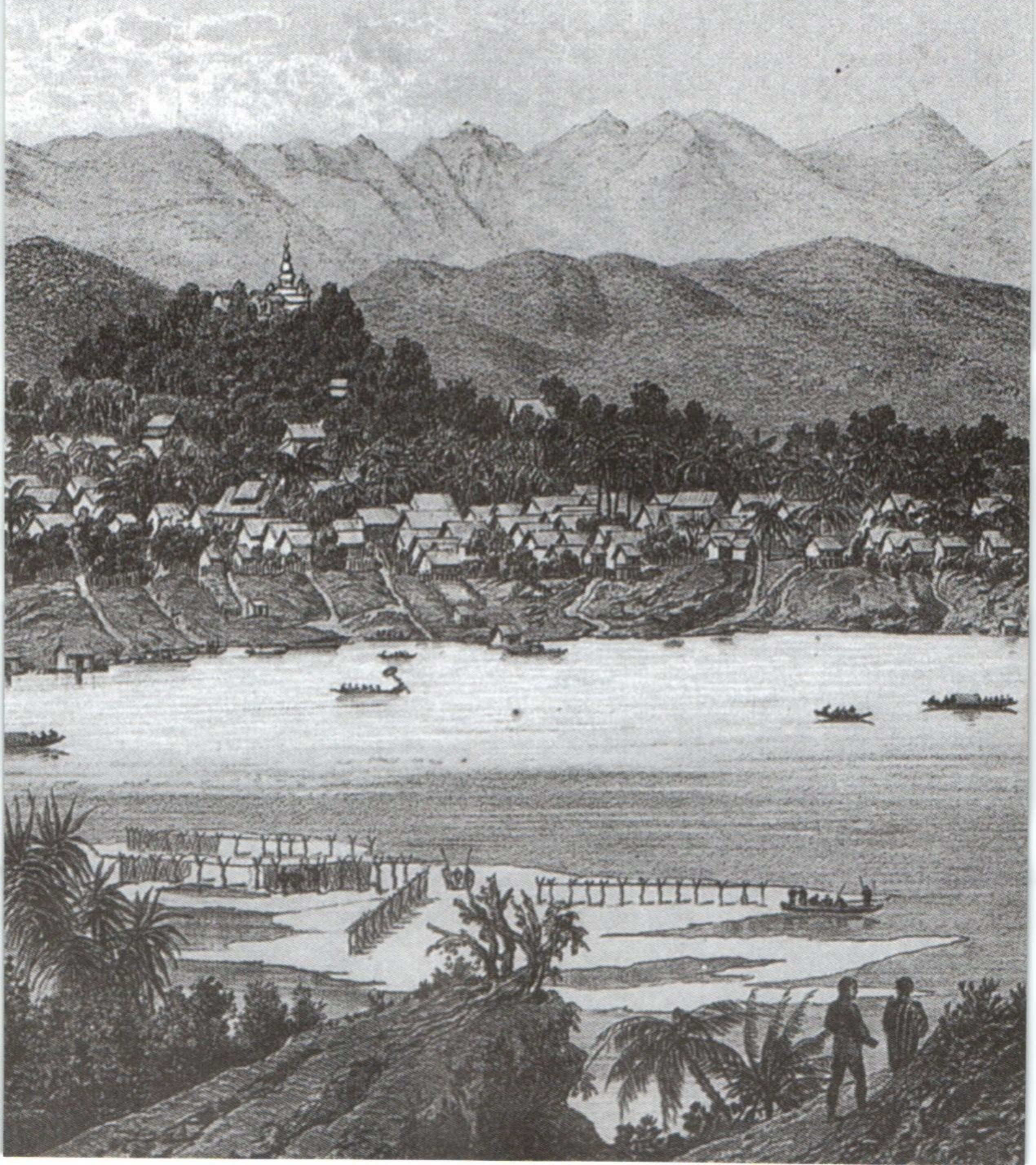
ค่อยๆ แคะอ่าน ค้นคว้าทีละคำสองคำดูเถอะครับ

ขรรค์ชัย บุนปาน

สิงหาคม ๒๕๔๘

แม่น้ำโขง (น้ำแม่ของ) จากฝั่งตรงข้ามเมืองหลวงพระบาง รูปนี้เป็นสายเส้นฝีมือช่าง
ในคณะสำรวจชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาสำรวจระหว่าง พ.ศ. ๒๔๐๙-๒๔๑๑ เมื่อปลาย
แผ่นดินรัชกาลที่ ๔ ถึงต้นแผ่นดินรัชกาลที่ ๕

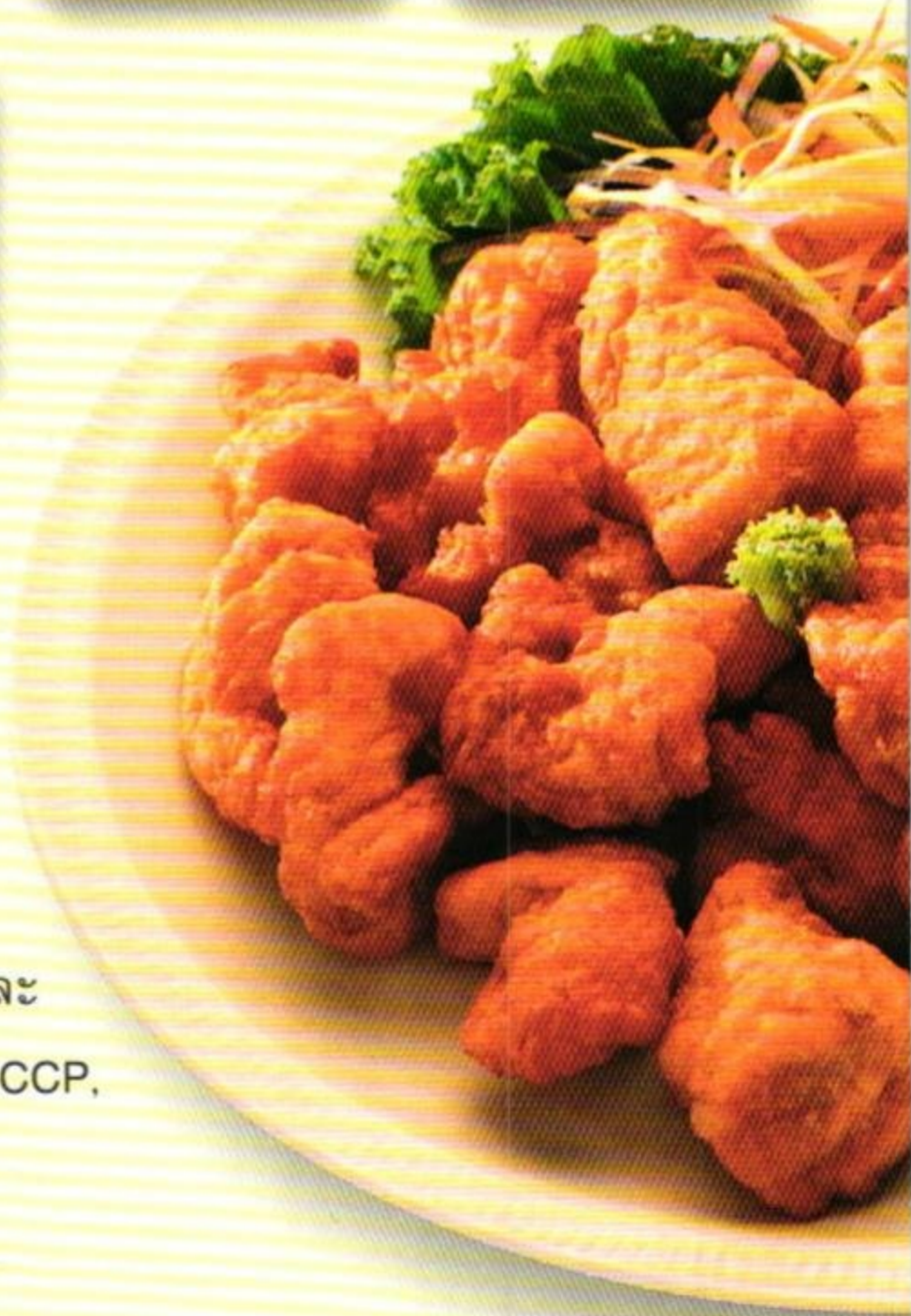
ขุนเจือง รูปเขียนจากจินตนาการ ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ที่ห้องก่อนจะเป็นลานนา
หอวัฒนธรรมนิทัศน์ วัดศรีโคมคำ จังหวัดพะเยา

การจำหน่ายสุราแก่บุคคล
อายุต่ำกว่า 18 ปีผิดกฎหมาย

สัญลักษณ์ ผลิตภัณฑ์อาหารคุณภาพ

เราทุ่มเทให้การค้นคว้าวิจัย เลือกใช้เทคโนโลยีการผลิต
อันทันสมัย วางระบบจัดการฟาร์มและป้องกันโรคอย่างเข้มงวด
ผ่านการแปรรูปจากโรงงานมาตรฐานโลกและอีกกว่าร้อยกฎเกณฑ์
ที่สร้างความมั่นใจได้ว่าทุกผลิตภัณฑ์ของซีพีเอฟมีคุณภาพและ
ปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั่วโลกอย่างแท้จริง ด้วยทุกขั้นตอนล้วนยึดหลัก
ความปลอดภัย ปลอดภัย การปฏิบัติตามหลักสวัสดิภาพสัตว์และ
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จนได้รับการรับรองระดับโลก อาทิ HACCP,
GMP, ISO, HALAL และ Animal Welfare

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)
CHAROEN POKPHAND FOODS PUBLIC COMPANY LIMITED
www.cpffoods.net

Kitchen of the World
CPF... ครีวของคนทั้งโลก

เราคือผู้สร้าง

CH. KARNCHANG

a better life

เราสร้าง...สาธารณูปโภคที่ทันสมัยให้ประเทศมากกว่า 30 ปี

เราสร้าง...อนาคตไทยให้สดใสด้วยมาตรฐานระดับสากล

เราสร้าง...คุณภาพชีวิตที่ดี เคียงคู่รอยยิ้มให้สังคมไทย

ตามใจหมาย

บริษัท ช. การช่าง จำกัด (มหาชน)
CH. KARNCHANG PUBLIC COMPANY LIMITED

587 อาคารวิริยะถาวร ถนนสุทธิสาร แขวงดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 66(0) 2277-0460 โทรสาร 66(0) 2275-7029

587 Viriyathavorn Bldg., Suthisan Rd., Dindaeng, Bangkok 10400, Thailand
Tel. 66(0) 2277-0460 Fax : 66(0) 2275-7029

Cert.No NQ514/02

Cert.No TH02/10024QM

www.ch-karnchang.co.th

ก่อนจะมาเป็นความร้อน

ก่อนจะมาเป็นไอน้ำ

ก่อนจะมาเป็นไฟฟ้า

ก่อนจะมาเป็น พลังงาน....เพื่อเอเชีย

www.banpu.co.th

ด้วยความรู้ ความชำนาญกว่า 20 ปี ในธุรกิจก่อกำเนิด และปริมาณสำรองก่อกำเนิดรวมที่เพิ่มขึ้น วันนี้ บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) พลิศก่อกำเนิดจากแหล่งอินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน เกาหลี ยองกง ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ไทย อินเดีย และอีกหลายประเทศในเอเชีย เพื่อตอบสนองความต้องการใช้พลังงาน ไฟฟ้าและนำความรุดหน้าสู่อุตสาหกรรมของเอเชีย

บ้านปู...นำพลังงานขับเคลื่อนเอเชีย

BANPU

บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

ประเทศไทย +66 2694 6600 อินโดนีเซีย +62 21 7504589-90

No Boundaries

และอันดับ 1 ประจำปี 2547
ได้แก่....

"#1 Nameplate in Customer Satisfaction"

ฟอร์ด ประเทศไทย ขึ้นเป็นอันดับ 1 ด้านการสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้า จากการสำรวจของสถาบัน เจ.ดี. เพลเวอร์ แอนด์ แอสโซซิเอท

"สิ่งแรกที่ยากจะพูดคือ เราทำสำเร็จแล้ว! ขอขอบคุณ สำหรับรางวัลที่ยืนยันมาตรฐานบริการของเรา ขอขอบคุณ ลูกค้าฟอร์ดทั่วประเทศ ที่ชื่นชมในการบริการของเรา ทั้งในด้านคุณภาพของการบริการ การให้บริการอย่างเป็นมิตร การให้คำปรึกษา บริการที่รวดเร็ว การติดตามและแนะนำให้เข้ารับบริการ ประสบการณ์ขณะเข้ารับบริการ และปัญหาจากการใช้รถ ซึ่งเกิดกับฟอร์ดน้อยที่สุด ทั้งหมดนี้ทำให้เรามีคะแนนรวมเป็นอันดับ 1

สุดท้าย ขอขอบคุณ ผู้จำหน่ายฟอร์ดทั่วประเทศและทีมงานทุกคนที่ทุ่มเท ร่วมแรงใจให้บริการเต็มที่ในทุกหัวข้อข้างต้น เราคงไม่มีวันนี้ ถ้าปราศจากพวกคุณ ขอขอบคุณครับ"

ททท. กับ การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ขอร่วมแสดงความยินดีแก่สำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม บริษัท มติชน จำกัด(มหาชน) รวมทั้งสมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ ในการจัดพิมพ์หนังสือพิเศษในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้วยการนำเสนอวรรณคดีเก่าแก่เรื่องท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง ซึ่งเป็นวีรบุรุษของชนไทย-ลาวในดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำโขง

ททท. ถือเป็นโอกาสอันดีที่จะได้มีส่วนร่วมสนับสนุนต่อการสืบทอดและอนุรักษ์ในด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมนิยมประเพณีที่รวมเป็นวัฒนธรรมอันดีของชาติ ประกอบกับ ททท. มีนโยบายหลักประการหนึ่งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด นอกจากนี้ในด้านวิสัยทัศน์ขององค์กรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ โดยมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยยืนอยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวจะเป็นกลไกหนึ่งเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการส่งเสริมให้ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น อีกทั้งการท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างคนต่างวัฒนธรรม หรือกล่าวได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแง่ของวัฒนธรรมจากวิถีที่ได้พบเห็น

ททท. ยังให้ความสำคัญต่อบทบาทของชุมชนกับการท่องเที่ยว โดยการรณรงค์ให้ชุมชนต้องมีความเอาใจใส่ในการดูแลรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว นอกเหนือจากธรรมชาติสิ่งแวดล้อมแล้ว เรื่องของวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละชุมชน ต่างจะต้องได้รับการสืบทอดอนุรักษ์ด้วยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมของตนให้เกิดความเข้มแข็งและโดดเด่น อันจะเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากทุกชาติทุกภาษา ได้เข้ามาพบเห็นและสัมผัสกับวัฒนธรรมที่น่าชื่นชมและภาคภูมิใจของคนไทยและชาติไทย ดังนั้น วัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว จึงเป็นการนำเอาสิ่งที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น สินค้า OTOP ที่พัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความเกี่ยวเนื่องในวิถีชีวิตที่สามารถดึงดูดความสนใจของคนต่างถิ่นต่างภูมิภาค

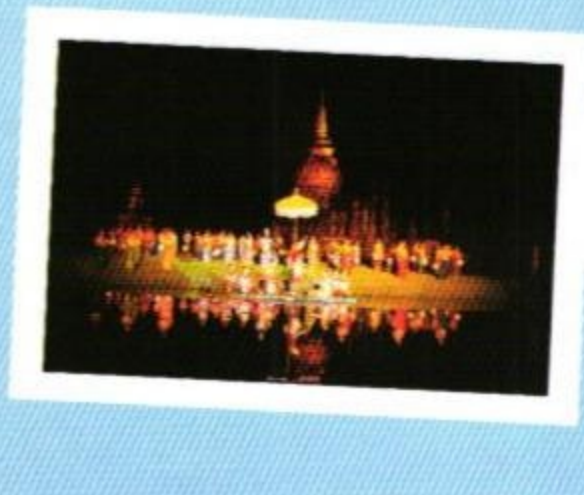
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นแนวทางหนึ่งในการดำเนินการตามแผนการตลาดการท่องเที่ยวประจำของ ททท. โดยมุ่งที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมของไทยและกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวคุณภาพที่มีความสนใจเฉพาะด้านในแง่ของการศึกษาเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรม ด้วยการริเริ่มการจัดเทศกาลงานประเพณีทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัดให้เป็นที่ยู่งักและเกิดการเดินทางเข้าถึง อาทิ งานเทศกาลศิลปวัฒนธรรม ๔ ภาค ซึ่งเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมในแต่ละสาขา ทั้งนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ศิลปหัตถกรรม การแสดงทางวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน และขยายผลการจัดงานพร้อมทั้งให้การสนับสนุนจังหวัดและหน่วยงานอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น งานแสดง-แสงสีเสียงในหลายๆ พื้นที่ เน้นทางด้านตำนานหรืออิงประวัติศาสตร์ เป็นการผูกเรื่องราวเพื่อเสริมบรรยากาศทางการท่องเที่ยว พัฒนารูปแบบการจัดงานเทศกาลศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่สู่ระดับนานาชาติโดยพิจารณาในแง่ศักยภาพของจังหวัด และมีส่วนช่วยในการส่งเสริมแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมจากประเทศต่างๆ ระหว่างกัน รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับทางวัฒนธรรมมากขึ้น จากเพียงแค่การเดินทางท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้ยังพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายและเกิดทางเลือกตามความสนใจของตลาด อาทิ กิจกรรมไหว้พระธาตุประจำปีเกิด กิจกรรมไหว้พระ ๙ วัด ส่งเสริมงานศิลปะประจำท้องถิ่น เช่นงานช่างไทย จากภูมิภาคต่างๆ ของไทย นำเสนอในกิจกรรมอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายเยาวชน (Young Creative Traveler -YCT) ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ให้เกิดจิตสำนึก และค่านิยมในการที่จะมีส่วนอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมและใส่ใจสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นการสร้างเครือข่ายของเยาวชนให้ช่วยกันขยายผลไปสู่กลุ่มเพื่อน และครอบครัวได้มากขึ้น

ขณะเดียวกันด้านการส่งเสริมตลาด ททท. ได้ทำการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขายผ่านสำนักงานสาขาทั้งในและต่างประเทศ แนะนำแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมชุมชน อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์ มรดกโลก หมู่บ้านชาวไทยเชื้อสายต่างๆ พิพิธภัณฑ์ แหล่งโบราณคดี แหล่งหัตถกรรม โรงละคร สถานบันเทิงแห่งใหม่ที่เน้นรูปแบบการแสดงทางวัฒนธรรมไทย ตลอดจนการจัดเส้นทางเสนอขายการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ศาสนา ทั้งหมดนี้ ก็เพื่อให้เกิดการเดินทางของทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้ามายังประเทศไทยให้มากที่สุด

Thailand
HAPPINESS BY EARTH

สาขามือเย็น

Bualuang iBanking

www.bangkokbank.com/ibanking

วันนี้ ทุกที่ทุกเวลาเสมือนมีธนาคารส่วนตัวอยู่ตรงหน้า ทุกธุรกรรมทางการเงินทำได้สะดวก
และง่ายดาย ทั้งการโอนเงิน ชำระค่าสินค้าและบริการ อายัดเช็ค สอบถามข้อมูลทางบัญชี
และบริการต่างๆ อีกมากมาย ด้วยระบบเทคโนโลยีเดียวกับกลุ่มธนาคารชั้นนำทั่วโลก บริการทุกวัน
ตลอด 24 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียดได้ที่ www.bangkokbank.com/ibanking หรือ โทร.1333

สมัครวันนี้ ฟรี! ค่าธรรมเนียมแรกเข้าและรายปี ที่ธนาคารกรุงเทพทุกสาขา

ธนาคารกรุงเทพ

www.bangkokbank.com

เพื่อผู้คิด มีอยู่บ้าน

ล๊อกซเลย์

เทคโนโลยีเพื่อคุณ

● สายธุรกิจเทคโนโลยี

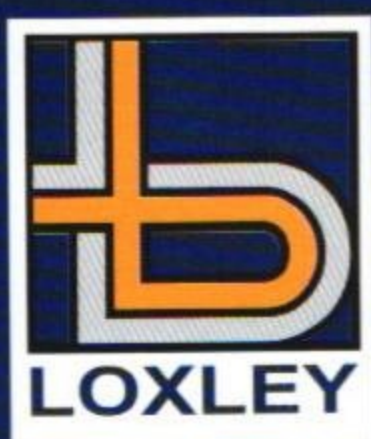
- กลุ่มอินฟอร์เมชันเทคโนโลยี
- กลุ่มโครงสร้างพื้นฐาน
- กลุ่มโทรคมนาคม
- กลุ่มธุรกิจ สิ่งแวดล้อม
- กลุ่มการพิมพ์และเทคโนโลยี
- กลุ่มคอนซูเมอร์อิเล็กทรอนิกส์
- กลุ่มมีเดียและการศึกษา
- กลุ่มโครงการพิเศษ

● สายธุรกิจเทรดดิ้ง

- กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค
- กลุ่มเคมีภัณฑ์
- กลุ่มผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง

● สายธุรกิจบริการ และอื่น ๆ

- กลุ่มธุรกิจบริการ
- กลุ่มธุรกิจต่างประเทศ

บริษัท ล๊อกซเลย์ จำกัด (มหาชน)

102 ถนน ๓ ระเบิด แขวงคลองเตย

เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ : 0-2348-8000 โทรสาร : 0-2348-8001

<http://www.loxley.co.th>

ท้าวฮุ่ง ท้าวเจือง

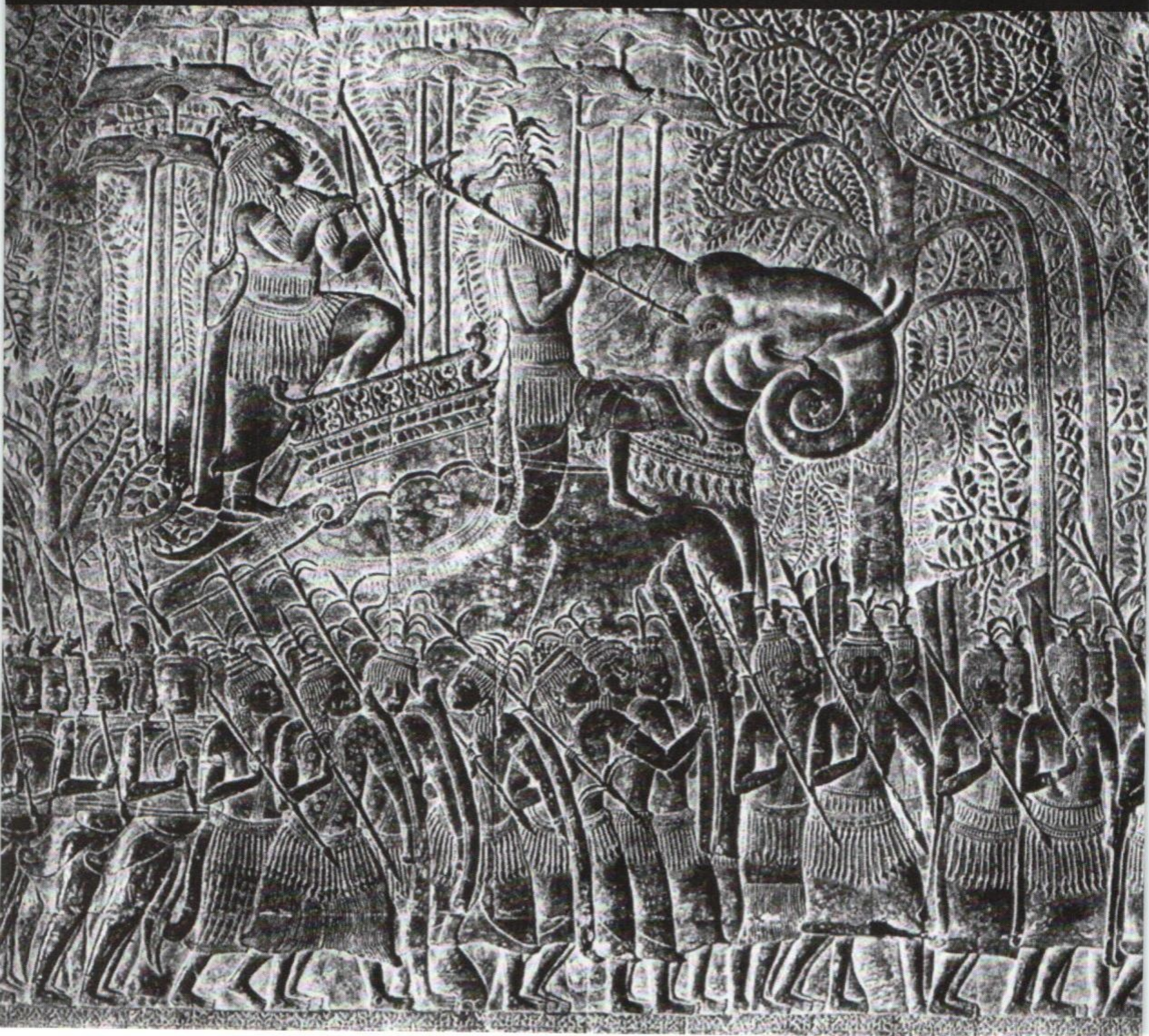
แม่น้ำโขง คนสองฝั่งโขงเรียก(น้ำ)แม่ของ เชื่อว่ามีนาคเก้าตัวปกปักรักษา ลาว
เรียกนาคว่า “ลวง” เลยเรียกน้ำแม่ของว่า “เก้าลวง” ต่อมาอีกนานออกเสียงเป็น “กาหลง”
มีในโคลงท้าวฮุ่งฯ และวรรณคดีโบราณเรื่องอื่นๆ คัวย รูปนี้เป็นลายเส้นฝีมือช่างในคณะ
สำรวจชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาสำรวจระหว่าง พ.ศ. ๒๔๐๙-๒๔๑๑ เมื่อปลายแผ่นดิน
รัชกาลที่ ๔ ถึงต้นแผ่นดินรัชกาลที่ ๕

ทำวอุง ทำวเจือง

“เสียมกุก” ภาพสลักขบวนแห่ชาวสยาม ที่ปราสาทนครวัด ในกัมพูชา ทำขึ้นเมื่อราว พ.ศ. ๑๖๕๐ จิตร ภูมิศักดิ์ อธิบายว่า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ของ “ทำว” หรือ “ซุน” ผู้เป็นใหญ่ ยืนบนหลังช้าง ตรงกับกวีโวหารที่พรรณนาถึงซุนเจืองแต่งตัว ในมหากาพย์ทำวอุง ทำวเจือง

อุบัติ์บัน

๑. บัดนี้ จะเล่าเรื่องท้าวสูงผู้อาจหาญ เป็นผู้มีบุญหลาย ประชาชนใครๆ ก็ยกย่องสรรเสริญ ในสมัยนั้น พระยาจอมปกรองเมืองสวนตาล เมืองของท้าวรำลือไปทั่วทุกแห่งหน

๒. พอเมื่อถึงยามฟ้าร้อง ปีใหม่มาแล้ว ฟ้าก็มีดบดไปทั่วทุกแห่ง ภายในเมือง ทุกๆ เมืองใครก็ยกย่องว่า นางจอมเป็นใหญ่ เต็มไปด้วยช้างเฝ้าห้องอยู่โรง

๓. มีกำแพงล้อมเมืองไว้จนจอด มีทั้งเสียงดนตรีเสพงันในการสร้างสา ส่วนพระยานางจอมผู้เป็นใหญ่นั้น ได้อยู่เคียงข้างกับพระสามีตลอดเวลา

๔. อยู่ในโงงมีหญิงสาวปรนนิบัติท่าน พวกผู้บ่าว, ผู้สาว ใครๆ ก็ (เคารพนับถือ) พระองค์ เมืองของเพิ่นมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกมนุษย์ ในโงงประดับด้วยช่อฟ้า ทั้งสีลิวและสีค่า

๕. ท้าวผู้มียศใหญ่มีเพียงนางเดียว คือนางจอมที่อยู่เคียงข้างพระองค์ อยู่เสมอ ในเวลานั้น (พระยานางจอมยังลำบากยากใจ) เพราะไม่มีลูกเต้าสืบเชื้อแทนสาย

๖. นางจอมคิดจะเว้ากับท้าวพระยาผู้เป็นผัว จึงสั่งความคนใช้ว่า เจ้าจงไปบอกพระยาจอมผู้ยิ่งใหญ่ว่า เราน้อยอยากได้ลูกผู้มีบุญมาเกิดด้วย ว่าชั้นเนา

๗. คนใช้ก็ยกมือรับความไปพูดต่อพระยาจอมธรรม พระยาจอมธรรมก็เห็นดีในคำพูดนั้น จากนั้นจึงสั่งความมาบอกมเหสีทุกอย่างว่า คิดอยากได้ลูกมาสืบเชื้อสาย ชั้นบ่

๘. ให้เตรียมสิ่งของไว้เป็นแถวๆ มีทั้งค่าและแก้วใสเป็นเงางาม พระยาจอมธรรมปฏิบัติตามฮิตคลองโบราณแต่เก่า เมื่อเตรียมสิ่งของไว้เป็นร้อยๆ อย่างแล้ว จึงพูดว่า

๙. เราเองคิดตามผู้ที่จะมาสืบแทนเชื้อสายขุนจอมธรรม ผู้เป็นเจ้าเมืองบอกเขา ไปถามผีเรือนผู้ใหญ่ อยู่ที่เรือนร้านมีหอช่อฟ้า

๑๐. แล้วก็กล่าวอย่างเข้าไปเข้ามาหลายครั้ง ผุงสาวใช้มารวมอยู่เต็มโงง พระยาจอมอธิษฐานเอาลูกชายหญิงมาเกิดกับพระยานางจอม ญาแม่เจ้าเมือง

๑๑. แล้วนางจอมก็ตอบด้วยความดีงาม ส่วนนางก็กังวลใจอยู่แต่อยากได้ลูก จึงจะขอพูดกับพระยาเถนโดยไว เพื่อขอลูกผู้ประเสริฐลงมาเกิดด้วย

๑๒. เมื่อหมอรูจัก จึงพูดตอบพระยานางจอมด้วยความนับถือนอบน้อม จากนั้นนางหมอก็เสกสางผมสยายออก แล้วบอกให้คนมานั่งดูอยู่ล้อมข้าง

๑๓. ส่วนอ้ายเปื่องอิงเท็งใส่หมอนใหญ่บนหัว พร้อมทั้งจับดาบอยู่เคียงข้าง เพื่อติดตามพระยาจอม จากนั้นพระยานางจอมยกมือบไหว้ กล่าวกับผีดำทุกแห่ง

๑๔. ประกอบด้วยดอกไม้และได้รูปเทียนขึ้น แล้วก็กล่าวไปถึงพระยา
เถนว่า เตียวนี้อยู่เมืองนาคองยังขาดเงิน เพราะที่ไม่มีลูกจะมาสืบบ้านสืบเมือง

๑๕. ขอให้พระยาเถนเจ้าแห่งโลก ดุแล ด้วยเถิด ความขัดข้องหมอง
ใจก็มีแต่อย่างเตียวนี้แล้ว ขอพระองค์เห็นใจ กรุณาช่วยส่งให้ตามความปรารถนา
แต่เนอ

๑๖. ยามเมื่อเกิดมีลม ล่วงมาแต่บนฟ้า นางพระยาจอมก็เอาดอกไม้
วางไว้เป็นแถว แถนลมออนผู้ต่างหน้าแถนค่วง เอาสิ่งของไปถวายให้พระยาเถน

๑๗. ผ่านหลืบเมฆ หลืบเพื่อไปหลายย่าน ผ่านเมืองคนไปถึงเมืองเถน
อยู่เมืองฟ้า เมื่อนั้น แถนใหญ่เหลียวลงมาดูโลก เห็นนางจอมกำลังไหววอนอยู่

๑๘. พระยาเถนฟ้าคืบ คิดเห็นคุณงามความดี จึงพิจารณาเรียก
ท้าวเจืองผู้เก่งกล้า ขอเชิญให้ท้าวผู้มีบุญไปไวๆ ลงจากฟ้าไปสร้างเมืองให้เป็นสุข

๑๙. พอเมื่อฝนตกฟ้าร้องในฤดูฝนมาถึงแล้ว ท้าวเจืองก็เสด็จจาก
ชั้นฟ้าดาวดึงส์ เอาตนเข้าอยู่ในท้องของแม่ ท้าวใหญ่ขึ้นอยู่ในท้องแม่ของตน

๒๐. พอเมื่อฤดูฝนมาถึงแล้ว ท้าวอยู่ในท้องเป็นเวลาเหิงนาน นับได้
สิบเดือนเต็ม ฟ้าร้องยามเดือนห้ามาถึง

๒๑. พอดีเป็นมือฤกษ์งามยามดี เป็นมือวันอังคารก่อนแจ้ง เป็นเวลา
ที่ใกล้จะรุ่งแล้ว (เป็นเวลาแก่ใกล้รุ่ง) นางจอมก็เกิดลูกออกมาเป็นผู้งาม ปานแมน

๒๒. เมื่อนั้น ญาติพี่น้อง ป้า อา น้ำสาว จัดแจงกันเอาแอน้อยไปอาบ
น้ำ บางคนจับเอาผ้าใยบัวผินงามมาตุ้มเอาลูกของพระยานางจอม

๒๓. บางคนก็เข้าไปใกล้ๆ ทั้งแสดงความเคารพ เมื่อเขาอาบน้ำให้
เด็กน้อยแล้ว เลยไปหาป้า อา ทั้งหลาย ผู้เฒ่าผู้แก่ เอาใส่กระดิ่งกระเบียบนพอกผี

๒๔. อากี้เรียกให้ผีสรวงใหญ่ เรียกบอกให้ผีในเขตฟ้าและเมืองสวรรค์

๒๕. ผีอยู่น้ำตกตาดลินทอง ก็ให้มาเอา พร้อมทั้งผีหนุ่มเป็นหมื่น
เป็นแสนที่มานอนเฝ้า ผีอารักษ์หลักเมืองนาคองผู้เป็นใหญ่ มาเอาเจ้าแอดผู้ใจกล้า
กว่าผีสรวง มาเอา

๒๖. หมูแม่ ป้า น้ำ อา ผู้ใดก็ว่านัวห้วม่วน พร้อมกันมาไซม ทั้งเรียก
ขวัญเออว่า

๒๗. มาเยอขวัญอยู่หัวอ่อนของท้าวน้อยเฮย ทั้งขวัญไหล่และขวัญ
แขนของเจ้า ขวัญอยู่แหว ลำตัว และขวัญตาก็มา ให้อยู่มัน้อยยืนในเรือนในย้าวเป็น
หมื่นปี

๒๘. เสียงเรียกขวัญแซวๆ จนดังคับเรือน แล้วก็อุ้มเอาเด็กน้อยใส่
ตักป้อนข้าว เมื่อยินเสียงฟ้าร้องดังเค็งเค็งอยู่บนหัวฟุ้น ผู่นกแซวร้องบินเป็นคู่ๆ ใน
ยามเช้า

๒๙. ชาวเมืองก็ตีกลองดังขึ้นฮิมฮิม จนเสียงดังก้องไปทั่วเมือง พวกเขา
เขาจึงไปรายงานให้พระยาจอมธรรม ยกมือพนบแล้วบอกให้รู้จักว่า

๓๐. วันนี้นางจอมผู้เป็นมเหสี ได้เกิดลูกชายออกมาแล้ว เป็นคนจบ
คนงามดังพระพรหมเต็ม งามเหลือล้นกว่ามนุษย์ในโลกนี้

๓๑. งามดังพระอินทร์หล่อ เวลาดูปานว่าเอาคำโอบไว้ เมื่อนั้นพระองค์
พอใจมาก พอแต่ตะวันผันปลายไม้ขึ้นมาแล้ว

๓๒. จากนั้นก็ไปหาหมอโหร หมอโหรเอากระดานหินขีดดูดวงชะตา
ชะตาตกอยู่ในราศีที่ดีเลิศ เป็นยามใกล้กับจะกินเดือน

๓๓. ตกระหว่างดาวใหญ่ชัฏฤกษ์กับดาววิสาขะโคจรมา อยู่ใกล้เคียง
กันในราศีมีน วันอาทิตย์ วันจันทร์ วันพุธ และวันเสาร์ ในราศีเมษ ดาวเศวตฉัตร
มากิ่งกวมไว้

๓๔. แต่กลัวว่า จะทุกข์แต่น้อย ตามหลังมาซิแพ้วพอ หลายเดือนหลาย
ปี ใหญ่สูงจุงหน้าแล้ว ชาวเมืองนาคองใครๆ ก็ทุกข์ยากลำบากใจ จะเป็นลูกกำพร้า
แต่ภายหลังจะเป็นผู้ยิ่งใหญ่

๓๕. และยังมีโชคได้ปกครองสามหัวเมือง ส่วนว่านาคอง เมืองเก่า
เมืองหลังจะไม่ได้สร้าง โหรรายงานต่อพระยาจอมธรรม บอกว่าตำราออกมาแนวนี้

๓๖. เมื่อเป็นแนวนั้น พระยาจอมธรรมถามคินละเอียดยว่า จะใส่ชื่อ
ให้เด็กน้อยเกิดปีนี้ แนวดใด?

๓๗. แล้วเขาก็ตอบพระยาด้วยความนอบน้อม ชื่อเสียงเรียงนามของ
ท้าวจะโด่งดังไปไกล เกิดวันอังคาร เป็นวันฤกษ์งามยามดี แข็งกล้า เป็นวันสิบห้าค่ำ
เดือนห้าเพ็ง

๓๘. ฉะนั้น หมอโหรจึงหาเอาชื่อมาให้ท้าวผู้ประเสริฐ จึงเรียกลูกขุน
จอมธรรมว่า ท้าวฮุ่ง

๓๙. แล้วจะเป็นผู้ยิ่งใหญ่ชื่อเสียงโด่งดังในโลกจักรวาล ผุ่งขุนผุ่งเฒ่า
แก่ แม่ ป้า อา ใครๆ ก็ไปเฝ้า แต่นั้นก็มีผู้นำเอาช้างมาไม่ขาด เดินป่ามากราบมาถวายให้

๔๐. เอาช้างเผือกพระยาแถมมามอบให้ มาค้ำมาคูณท้าวผู้เป็นลูกเถน
ใหญ่ เขาเพียรเลี้ยงช้างด้วยความทะนุถนอมยิ่ง งามของมันโค้งอนเรียวงามปานหล่อ

๔๑. เรียกชื่อว่า ช้างเผือกพานคำ ไม่มีช้างตัวใดอยู่ในโลกนี้มาเทียบ
ได้ พวกข้าพวงดำอยู่ภูสูงก็เดินทางมาถึง พวกเขาเอาดาบดวงกล้า กับห้อยเงินคู่หนึ่ง

๔๒. เอามาแต่เขตภูขางเหล็กหล่อ ครั้นว่าแต่แกว่งดาบชี้ใส่ คัตรูก็
ย้านกลัว

๔๓. ฝักดาบประดับด้วยแก้วมุกอย่างดี ชื่อว่าดาบฮางเซ็ง โด่งดังอยู่
ในเมืองของพวกข้า เป็นของแพงที่รักษาไว้มาแต่แสนนาน พอท้าวใหญ่ขึ้นมาพอก็ตาย
จาก

๔๔. ก็เลยห่างเหินจากฮิตคลองบ้านเมือง ไม่มีผู้บอกสอนเวียกบ้าน
การเรือน คนทั้งหลายต่างก็เศร้าโศกหาพระยาจอมธรรม พากันร้องไห้ด้วยความ
เจ็บอกเจ็บใจ

๔๕. นางจอมร้องไห้ในเรือนจนจะแตก นางกุมกอดเอาผ้า ทั้งร้องให้
รำไรว่า
๔๖. เป็นด้วยบาปกรรมแนวใด แต่ปางก่อนมาสหนองหรือ จากนั้น
ท้าวเจืองเอามือตอก ทั้งรำพัน ทั้งร้องไห้ น้ำตาไหลออกมายาวๆ เพราะว่าเป็นลูกกำพร้า
ไม่มีผู้ช่วยด้วย
๔๗. จากนั้น พวกเขาก็ยกทึบศพที่ประดับด้วยคำ ทั้งเรียกบอกเอา
อ้ายคว่างและหานพายมาโถมช่วย ชาวเมืองทั้งหลายก็พร้อมกันมาเต้าโฮม ยกศพ
ขุนจอมธรรมใส่ในโลงไว้
๔๘. เอาผ้าอัดให้สนิท เอาการโถมมาติดตรงที่เป็นป่องเป็นรูให้สนิท
ดี จากนั้นตีฆ้องตีกลองและเป่าปี่ดังก้องสนั่น แล้วชาวเมืองพร้อมด้วยพวกเขย
๔๙. พากันร้องไห้แซวๆ ไปส่งสการ พวกที่ชำนาญในเวียงนี้ ก็กลับ
ดาบเตรียมไว้ พวกเขยตีฆ้อง ตีกลอง ตบแสงดังก้องสนั่น โดยมีอ้ายคว่างเป็นผู้พาทำ
๕๐. ส่วนท้าวฮุ่งเดินแกว่งแขน ส่วนอ่าวพวงพ่อนแยะย่องไป แอ่งคอน
ก็แบมือแกว่งไกว เฒ่าจ่าซ้อนพ้อนซ้าๆ ไปตามหลังหมู่
๕๑. พวกผู้สาวทั้งหลายพากันหัวเราะอีกอีก เห็นจ่าซ้อนตาฟางไฟ
เดินเซซ่ายเซซวา อ้ายเจืองผู้โบหน้าขาวงามแบนแวน จับมืออ่าวมาแนบไว้
๕๒. ยังน้อยเดียว จะล้มลงกับบ่อนนำ! คว่าจับผมอ่าวหล่นไปจนแบน
ว่าแต่พูดถึงผู้สาวยามใด ผู้สาวก็แตกหนี ดีแต่ว่าผมอยู่จอมขวัญไม่ขาด
๕๓. ครั้นเสียไปแนวนั้น แหนงตายสาตีกว่า กลัวว่าชีไม่มีชู้กับหมู่ ดู
ผู้สาวคนไหนก็งามหมดทุกคน จากนั้นเฒ่าจ่าซ้อนก็พูดตอบหลานว่า
๕๔. เหลือใจแต่หัวหงอกพายุอายนี้แล้ว นับดูอายุมีเพียงแต่ยี่สิบห้าซี้ร้าย
แต่ผม แต่คนยังหนุ่ม หลานเอ๋ย นับดูชู้มีประมาณยี่สิบกว่าคนนี่แหละ
๕๕. เห็นว่าเป็นผู้เฒ่าคือแนวนี่ แต่ทางในยังดี หลานเอ๋ย ครั้นดูสาว
ยามใดเขาดิ้นดั้นๆ นำโลด ยินแนวนั้น พวกผู้สาวพากันหัวอะเห่ย์! เพราะอ้ายเจือง
เป็นคนช่างพูดหยอก
๕๖. เสียงโห่เสียงหัวเราะดังขึ้นแซวๆ ชุมหมู่เขยทั้งหลายนั่งเรียงกัน
จับง้าว พอเมื่อตะวันขึ้นแจ่มสว่าง จึงแต่งคนฆ่าควายสามตัว
๕๗. แล้วฝูงฆ่าก็คว่ำปาดขึ้นควาย เมื่อปาดแล้ว พากันหามเอาไปแกง
ต้ม พากันเอาเข้าไปไว้ในเรือน ส่วนว่าดับ ปอด และ ไล่ ไปต้มเลี้ยงผี
๕๘. พระยาจอมธรรมผู้ตายไปเมืองฟ้า พวกเราฆ่าควายตัวดีตัวงาม
มาแต่งสำหรับข้าว ขุนจอมธรรมพลัดพรากจากพวกเราไปแล้ว ขอให้ลูกกำพร้ามีอายุ
มันหมื่นปี
๕๙. ลูกหลานเจ้าผู้ยังน้อยคนเดียวนี้ อย่าได้เอาไปอยู่ด้วย นับทั้งลูก
อ่าวผู้เป็นกกเค้าเหง้าแกน อย่าให้มีโพล่ภัยมาต้องลูกเต้า
๖๐. แล้วเอาข้าวจ้ำไปใส่พานผี พวกเขยพากันร้องไห้พ้อนล่า ทั้งตีฆ้อง

ตีกลอง ตบแสงดังสนั่น ทั้งจัดแจงให้คนไปเอาฟืน

๖๑. ครั้นว่า เราทำซั๊กซ่า พักเหนื่อยอยู่เหงิงนาน กลัวเสียเวลาทำมา
หากิน เราพากันตระเตรียมส่งสการให้ไวๆ สา แล้วก็เลิกกลับคืนหากินอยู่บ้าน

๖๒. จากนั้น ท้าวฮุ่งหันหน้าพูดกับคอนชายว่า พวกเจ้าจงรีบหาฟืน
มาแต่งอย่าได้ซั๊กซ่า เอาโลงวางใส่บนกองฟอนแล้วจุด พร้อมด้วยญาติพี่น้องเชื้อสาย
มารวม สาเถิด

๖๓. ส่วนว่าเฒ่าจ่าซ้อนรีบทำทวนไฟ การแต่งกองฟอนก็แล้วแต่พวก
อาว จากนั้น พวกซั๊กก็เอาพระเมรุใหญ่อันงามๆ สูงจน สุดซั่วตา

๖๔. ประกอบด้วยแก้วและคำหลายชนิด มีแสงเหลื่อมเมืองเมือง
เป็นแก้วลายดอก แล้วพากันซ่อมแปลงปิดกวาดทางเส้่นกว้าง ทำให้มันราบเพียง
เกลี้ยงสะอาดงามตา

๖๕. ทุกคนจับหอกแห่ไปเป็นแถวๆ นักฟ้อนโตเชือกหนึ่ง ทั้งฟ้อน
เกาะไป มีเครื่องเสพดนตรีต่างๆ นานา นักแสดงฟ้อนล้าอ่อนแอ่นแกว่งแขน

๖๖. จากนั้น จึงพร้อมกันยกหีบโลงคำ พวกเขาเอาธงออกไปเรียงปัก
เป็นถ้องแถว ส่วนพระยานางจอมมีความทุกข์ยากลำบากใจมาก จิตใจโศกเศร้า ร้องให้
หอดหิว

๖๗. พอเมื่อไปถึงสถานที่เมรุสูง พวกเขาก็เอาพระยาจอมใส่ในเมรุ
แก้ว ที่ตระเตรียมไว้มาก่อนนั้น ดูละเอียดว่าหีบวางไว้ดีแล้ว

๖๘. ทุกคนจึงเอาฟืน พันด้วยแผ่นแพรสีคำ จับเอาเทียนเหลืองใส่เตา
เผาไหม้ เปลวไฟพุ่งขึ้นไปบนฟ้าปนกับหมอก เพียงแต่คราวหนึ่งก็ไหม้มุ่นกะจวน

๖๙. ทุกคนพร้อมกันเลิกหนีไป วันต่อมา ท้าวฮุ่งจึงร้องป่าวประชาชน
ฝูงซั๊กทั้งหลายว่า พวกเราจะไปเก็บกระดูกพระยาจอมผู้เป็นพ่อ ฝูงญาติพี่น้องชาวเมือง
ทั้งหลายพากันมาเต้าโฮม

๗๐. พร้อมกันเก็บกระดูกยาบๆ ส่วนท้าวฮุ่งคว้ามือจับได้แก่นตาทั้ง
สอง แล้วจึงสั่งให้พวกเขาชุดหลุมฝังกระดูก พร้อมทั้งสร้างธาตุที่โอบด้วยคำ

๗๑. ก่อปะทายทาคำเหลืองใส่ อยู่ยอดสุดของมันใส่แก้ว ใส่คำสี
เหลืองเหลื่อม ในเมื่อทำสำเร็จแล้วทุกประการ แล้วก็เอาเทียนธูปมาจุดบูชาทุกวัน

๗๒. จากนั้น ท้าวฮุ่งยกมือหนบ พร้อมด้วยนางจอมผู้เป็นแม่ ก็ไปกราบ
ไหว้ หลังจากนั้น ก็พาท้าวเจืองลูกหล้ากลับคืน มาอยู่บ้านด้วยความเปลี่ยวพวย

๗๓. ท้าวฮุ่งหึงพ่อไว้เป็นผืออยู่ในป่า ทำแนวไค ก็บ่วงบ่ไว ไม่แล้วเป็น
พระยานางจอมพยายามเลี้ยงลูกผู้ที่จะมาสืบแทนเชื้อสายบ้านเมือง

๗๔. จากนั้น จึงได้จัดทำพิธีสดสงในวันต่อมา ไพร่พลชาวเมือง
พร้อมกันหาไม้มาแปลง พวกเขาก็พากันร่อท่าจุงคร่าว พวกที่เป็นเขยร้องให้อาลัยหา

๗๕. หลายคนไปตั้งเชือกเผือกสายย่น บอกให้ทุกคนยกขึ้นพร้อมกัน
เนืองแน่นไปด้วยคนเป็นหมื่น ที่กำลังทำงานอยู่อ้อมรอบท้าวฮุ่งผู้นำรักน่าแพง

๗๖. พร้อมกันทำงานอยู่ในโงงดังฮีนฮีน ทำกำแพงอ้อมเมืองเป็นเสา ต้ายป้องกัน การทำบุญทานสำเร็จแล้วทุกสิ่งอย่าง เมียนเครื่องของแล้วกลับคืนเรือน ของใครของมัน

๗๗. นางจอมคิดถึงขุนจอมธรรมมาก จนทิวหอดโรยแรง ทั้งร้องไห้ น้ำตาไหล คิดได้จึงเอาสร้อยสังวาลค์ออกมาดู แจกยายให้ผู้สำคัญ

๗๘. ส่วนว่าช่างตัวชื่อพานคำ อาวพวงเอาไว้ให้ท้าวฮุ่ง ดาบฮางเซ็งที่ เซ็ดยาและช่างเผือกนั้น มอบให้ท้าวฮุ่งผู้เป็นลูกที่แสนรัก

๗๙. เลือกเอาคนใช้ทั้งชายและหญิงให้นางจอม เป็นห่วงสิ่งที่ผัวทิ้งไว้ในเมื่อผัวตายไปเมืองฟ้าแล้ว ก็แต่งท้าวเจือง (ผู้ยาย) เป็นผู้สืบแทน

๘๐. เป็นที่คนรู้จักรำลือไปทุกแห่ง และก็มีหลายเมืองเอาคำ ม้ามา ส่วย จนโด่งดังไปถึงแถบลมอยู่บนฟ้า ถึงว่าจะเป็นลูกกำพร้าอยู่คนเดียวก็ตาม

๘๑. ท้าวฮุ่งก็ไม่ได้กังวลกับสิ่งใด และไม่คิดยุ่งยากในทางหน้า เวียก งานสิ่งใด ก็มีนางจอมเป็นผู้แต่งแปลง ท้าวฮุ่งลูกกำพร้า ไม่ได้คิดอยากอะไรแล้ว

๘๒. ขอหยุดบั้น ขุนจอมธรรมตายไว้เพียงเท่านี้ก่อน แล้วต่อนี้จะไม่ พุดต่อไปอีกแล้ว

ท้าวฮุ่งทำนาและให้เนื้อ

๘๓. พอเมื่อฟ้าร้องฮ้วนๆ ดังก้องฟ้า และฝนตกปีใหม่ ชาวเมืองนาคอง ก็ไปเสาะหาไม้เพื่อเตรียมไถ เตรียมคราดไว้ทำนา อยู่ที่ใดก็ห่างหาตระเตรียมเครื่อง ทำนา

๘๔. มีคนคอยรักษาเฝ้าแห่ทุกคำเช้า ท้าวเจืองนอนอยู่บนฟูกสูงเพียง เพดาน เวลานั้นลมฝนตกลงมาฮัดดอกไม้ เมื่อฤดูกาลผ่านไป น้ำไหลนอง

๘๕. ใครๆ ก็หุ้มไปเฝ้าท้าวเจือง พอตะวันขึ้นจากจอมภูแสงรุ่ง ท้าวฮุ่ง ผู้พระยาแถบส่งลงมาเกิด คิดกลัวว่าประชาชนอดอยาก

๘๖. พอเมื่อได้ยินเสียงชะนีร้องหาผัวอ่อนๆ นกยูง นกปะเหเรียน ร้องดังก้องทั่วป่าดง นกเขา นกถั่ว นกคุ้ม นกกะดา ก็ร้องรำ หาเต็มหมากไม้ป้อน กันอย่างมีความสุข

๘๗. ดวงดอกไม้ นานาชนิดบานจ่อจี และเหลืองหล่นจนหอมเอ้า มี ทั้งดอกอาฮวน ดอกสร้อย ดอกสารภีพวงเพชร และมีทั้งดอกเกดบานขึ้นช้อย

๘๘. ดอกฮ้างบานส่งกลิ่นหอมหวาน ดอกจำปา จำปี ดอกกระดังงาและ ดอกสร้อย หอมแผ่คลุมกุ่มไปทั่วป่าดงดู ส่วนดอกเบญจมาศนั้นมีกลิ่นหอมในยาม เย็น

๘๙. มองไปที่ต้นผักกาดเทศและต้นทองสมุทร ซึ่งมีทั้งดอกรังทราย เหลืองหล่นลงมาเป็นกอง เวลานั้นท้าวเจืองก็เตรียมไถและเชือกคร่าว บอกเตือนให้

เตรียมคราดและเชือกไว้มัดควาย

๙๐. ส่วนอ้ายคว่างให้ไปตั้งเถียงนา จากนั้นภูจึงจะไปตกกกล้า แต่ว่าก็
คิดยากใจก็แต่ควายหนุ่มตัวหนึ่ง ยังไม่ทันฝึกดี ฤดูทำนาก็มาถึง

๙๑. ท้าวเจืองจึงให้จำซ้อไนใส่เชือกคร่าวสามเส้น ส่วนคอนชายให้ตี
ทางกันช่วยอว ควายจองละแวงตัวนี้ มีมาตั้งแต่ปู่เดื่อ อย่าร้ายอย่าด่า พุดค่อยๆ กับ
มัน

๙๒. ส่วนว่าการฝึกแอบ ภูจะลงมือเอง (ท้าวฮุ่ง) ตัวใดเป็นนาดีแล้ว
ไว้แก่พวกเจ้า จากนั้นพวกเขา ก็กุมเอาเชือกมัดควายจองละแวงจำซ้อไน จนล้มหงาย
ลงกลางบ้าน

๙๓. แองคอนทั้งเชือกเกี่ยวมัดคอกควาย ควายก็ตื่นหงายไปทางหลัง
ท้าวเจืองวิ่งเข้าจับเขาทางอ่อนข่มไว้ กุมได้แล้วก็มัดเคา (แห่จุมุก) ผูกไว้

๙๔. เอาเชือกมัดไว้ตั้งสามเส้นอย่างดี จากนั้นท้าวเจืองจึงบอกพวก
ผู้ชาย ให้เอาไปใส่แอก มันตั้งว่าดีเอาหลายๆ ใครๆ ก็ไม่กล้าจูงมัน

๙๕. เวลานั้น จำซ้อไนอ้างว่าตนเก่ง ฟ้อนแอนเล่นไปทางสะแกง พอ
ปานักฟ้อน เพราะเคียดเคืองให้คอนชายผู้เป็นหลานไม่เป็นเรื่อง ชะรอยว่ากลัวควาย
จะเหยียบบ ผู้เฒ่าต้องดึงไว้

๙๖. ความจริงแล้ว เฒ่าก็มีชั้นเชิงหลายอยู่ อวตั้งแสดงให้คนเห็น
แจ้ง ฉะนั้น คนทั้งหลายตบมือหัวสว่าๆ อย่าประมาทผู้เฒ่าผู้แก่เดื่อ

๙๗. เฒ่าจำซ้อไนข้างถลอกไปหมด นอนโพะยาอยู่เรือนครางอ้อๆ ได้
ยินความลือว่า ควายจองละแวงร้าย แล้วจะไม่ทำจริงทำจังชั้นบ่ ได้ยินว่าสาวเป็นแม่
หม้าย แม่ฮ้างเพราะควาย

๙๘. ได้ยินแนวนั้น ท้าวเจืองหัวอะเหย่ขึ้น ดังก้องโห้ง จากนั้นพวก
เขาก็จับตั้งทั้งตีกัน เอาไปไว้ยุริมนาพูนสาก่อน มันจึงสมน้ำหน้าควายร้ายชอบชม

๙๙. แล้วท้าวเจืองก็ออกไปสู่เถียงนา ท้าวเจืองแบกไถ อ้ายคว่างและ
หานพายหามข้าว เมื่อไปถึงเถียงนาแล้วจึงพักหยุด เอาเชือกหนึ่งกุมมัดคอกควายไว้

๑๐๐. ใส่แอกน้อยและไถเหล็ก ท้าวเจืองคว้ามือเอาเชือกฝั้นหกเส้น
อันว่าเชือกฝั้นสาม ก็พอแรงแล้ว แน่วว่าปอปานน้ำกุฝั้นสี่แถว

๑๐๑. เมื่อใส่อ้องที่ทำด้วยหวายแล้ว เอาตีนทำลองดูให้คักๆ เห็นว่า
พอดี แล้วจูงควายเข้ามาใส่ เอาแอกใส่คอไว้ แล้วจึงใส่ไถ

๑๐๒. ท้าวฮุ่งนั้น เป็นผู้จับไถ (?) ทั้งจับจ่องเคา (คาง) ควายเอาไว้ พอ
ควายตื่นเต้น ท้าวก็จับเคาแยกใส่แอก เชือกมัดจ่องจุมุกไว้ให้ตี

๑๐๓. ดึงเคาไปมัดติดใส่หลักโคน (หลักใหญ่) แล้วจึงเปิดประตูให้มัน
วิ่งออก ท้าวเจืองเดินเข้าใส่จับไถดันไป ท้าวเจืองหวานแนวปลุกอยู่ในนา (?)

๑๐๔. พอเมื่อตะวันขึ้น ถึงยามงาย จึงปลดแอกและไถเก็บไว้ ท้าวฮุ่ง
บอกแก่เชือกมัดเคาปล่อยมันไป บัดนี้ ไม่เห็นว่าจะพันมือของภูไปได้

๑๐๕. จากนั้น พวกหมู่อาวทั้งหลาย ก็ลงมือไถตกกกล้าอยู่นาหมดทุกคน เสียงฮือๆ บอกควายไปตามร่อง เมื่อไถคราดละเอียดแล้วจึงหว่านกล้า
๑๐๖. จากนั้น ท้าวสูงไปเปลี่ยนผ้านุ่ง ทั้งเหลียวดูนา ตามรอยไถดินละเอียดดีปานเป้ง ส่วนพวกลุง อาว ทั้งอ้ายคว่างนั้น ก็ไถสุด ไถคัน ก็แล้วเสร็จทั่ว
๑๐๗. แล้วจึงเรียกบอกคอนชายมาจับเคา แก่เชือกออก ปลดแอกไถวางไว้ คอนชายเอาควายไปเลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิด
๑๐๘. ปลดแอกไว้แล้วก็เดินไปเถียงนา ไปอาบน้ำอยู่วังน้ำใส เอาผ้าแพมัดเคียนเอวบางไว้ มือลูบผมให้เกลี้ยงงาม
๑๐๙. ในเวลาท้าวสูงแบกไถอยู่นั้น (?) พวกผู้สาวมาส่งข้าวถวายแต่เช้า ท้าวเืองวางไถไว้ แล้วพูดกับอ้ายคว่างว่า ถ้าเท่านั้นจะเพียงพอหรือบ่ อาวเฮย!
๑๑๐. จากนั้นอ้ายคว่าง จึงพูดตอบท้าวสูงว่า ชาที่อาวเคยหว่านมาแต่ก่อนนั้น นาทุ่งใหญ่ก็พอดีแล้ว ประมาณยี่สิบหมื่น ข้าวขาวน้อยพอดี
๑๑๑. ข้าวหมากกอก ข้าวพั้วประมาณยี่สิบบุง แล้วจะพาชาวเมืองมาพร้อม แต่ว่ายังกลุ่มใจกับนาทุ่งบนขาดน้ำ ควรใส่ข้าวเมล็ดป้อมดอกจะดีกว่า
๑๑๒. นาทุ่งใหญ่นั้น ใส่ข้าวลาวหลวง อาวได้กะไว้พอดีแล้ว แล้วท้าวเืองก็เห็นดีด้วย แล้วขึ้นเถียงนาแต่งอาหารเช้า
๑๑๓. หม้อปากกว้าง เอาน้ำใส่เพียงคอ เหลียวตาไม่เห็นปลาย่าง ปลาสองตัว ต่อน้ำสองกา(จอก/โจก)พอใหม่ ต้มชั้วกินแก้มเล่นก่อนอาหารเช้า
๑๑๔. แล้วเอาหม้อใหญ่ไปค้ำใส่ไฟ แกงผักเห่าน่าเหมือดใส่ปลาชิวปลากั้ง (?) อย่าแต่งมากเกินไป ให้พอดีกินอิม มีแจ่วจ๋า มีคั่ว และอ่อมบอน
๑๑๕. ส้มอยู่บั้ง เอาออกมาหลน เอาผักเทียมมิงงาม ปอกยายใส่สำหรับข้าว จากนั้น หญิงชายชวนกันกินข้าวทุกคน อิมแล้วออกไปล้างมือ
๑๑๖. แล้วยกพานขันหมากมาสู่ ได้ยินชะนีร้องดังว่อนๆ มา พฤษชานานาไม้ผลิบาเบ่งบาน ลมพัดต้นตาล ต้นพร้าว ดังก้องทั่วเมือง
๑๑๗. พอได้ยินเสียงกลองตีดังขึ้น ฟนหลังลงมาจนน้ำนอง น้ำไหลลวดไปกว้างๆ ท่วมแถบห้วย ร่อง หนอง บึง
๑๑๘. ยินเสียงสัตว์ต่างๆ ร้องสนั่นหนองนั้น กบออกจากรูโตนเต้นอลหม่าน ฉะนั้นเองคอนจึงจับทวนไฟออกไปก่อนหมู่ ท้าวสูงจับช้องได้ วิ่งตามไป
๑๑๙. ส่วนทานพาย ผู้ร่อน้องนั้น ถือทวนไฟวิ่งตามท้าวสูง แองคอนจับได้กับเขียดโคมกันหลายคู่ ท้าวสูงได้อึ่งเพ้าเต็มช้องจนหนักเอว
๑๒๐. ไม่นานก็กลับคืนมา คอนชายถือช้องใหญ่หิ้วมากับท้าวสูง ถ้าเราจะอยู่นาน ก็กลัวผีโพง ผีพรายมาเทียว พวกนั้นรู้ไล่จับบรื่องในยามฝน
๑๒๑. เฒ่าจ่าช่อนกันชี ทั้งหมดแรง หัวเขชวนไปจนล้ม โคมขนขาไปกร้องโอย! โอย! ลูกขึ้นได้มือคว้าเบ็งหมวง
๑๒๒. งาช้องปืนหลุด กบออกไปหมด เหลือแต่ปูนาสามสี่ตัวอยู่ในช้อง

มิ่งนี่เป็นผู้ชายซึ่กั้วเหลือเกินแนวนี้ เอาใส่ช่องไว้แล้ว ก็ยังทำเสีย

๑๒๓. ไม่รู้ว่า ปล่อยไว้ให้เผื่อในปีก่อนหรือ! คอนชายพูดกับท้าวสูงค่อยๆ
ทำไม้พูดโกหก คนตามืดฟางไฟแนวนี้ คิดว่าจะได้เอาไปเรื่อยๆ

๑๒๔. พ่อเราอยู่บ้าน จักตอกสานหมวง (ข้อง) ไว้คอยทำ จากนั้นท้าว
เจืองแก้ผ้าออกจากกาย แล้วเข้าไปนอนอยู่ในเรือน ทั้งเรียกสั่งทานพายหลายอย่าง

๑๒๕. ให้บอกอ้ายบ่าวหนุ่มทานพาย ทั้งคอนชาย และไซ่ลือในวันพรุ่ง
นี้ไปบอก อ้ายพระยาเจืองพุ่นว่า น้องจะได้ไปจัดแจงแบ่งกล้าใส่นา

๑๒๖. ให้บอกชาวบ้านมาช่วยหลายๆ แต่ อีกอันหนึ่ง ให้บอกแม่มา
ด้วย อาหารการกินจัดแต่งเอามาพร้อม พร้อมด้วยเหล้าแซบแปดไห

๑๒๗. พอแต่พูดแล้ว ทานพายออกไปไม่ช้า ไปถึงแล้วก็พูดต่อพระยา
เจือง จากนั้น พระยาเจืองผู้ครองเมืองคิดกับน้องผู้เป็นกำพร้าเหมือนกับตนเอง

๑๒๘. เห็นดีด้วยที่จัดคนมาบอก บ่าวคนไปประมาณสามร้อย ครั้นถึง
ยามงายพวกกล้าเอาไปส่งข้าวให้ได้กินอิ่มหมดทุกคน

๑๒๙. เหล้าไหใหญ่ กินให้มันเมา อย่างเดินเซซัดเซชวนไปบ้าน อย่าให้
ชาวบ้านตีเตียน จะอายหน้า พระยาท้าวเจืองพูดตอบพวกเขา (ทานพาย)

๑๓๐. จากนั้น พวกเขาไปรายงานต่อนางจอมผู้เป็นแม่ บอกว่าให้เจ้าแม่
ออกไปแต่เช้า ฉะนั้นนางจอมจึงแต่งเครื่องขึ้นขี่ช้างพัง เดินทางผ่านป่าไม้เลียบริม
ห้วยไปถึงนา

๑๓๑. แล้วป้อมช้างเข้าไปหยุดข้างเกย (?) นางจอมลงช้างไปกอดลูก
(ท้าวสูง) ทั้งคิดเห็นเมื่อยามพ่อตาย จากนั้น เลียงลูกกำพร้านี้มาทั้งยาก

๑๓๒. ตั้งว่าแถมส่งท้าวลงมาให้ลำบาก ชั้นบ่ ดูร่างกายหม่นหมอง
ทั้งเปลี่ยวพอย ต่อไปขอให้เป็นผู้มีชัยเหนือพวกศัตรูมาร ให้ได้ปกครองบ้านเมือง
ด้วยความเป็นสุข

๑๓๓. พ่ออยู่เมืองฟ้า ก็ยังเห็นลูก อยู่หรือไม่ ลูกชายกำพร้าคนเดียว
เปลี่ยวพอย ดีแต่มีทานพาย พร้อมทั้งอ่าวคว่าง ยังมีทานพายพาทำนา

๑๓๔. ยามยุ่งยาก พวกเขาช่วยทำทุกอย่าง เสาะหาเครื่องของแร่ไว้ จึง
พอไม่ได้เอาเงินไปซื้อจ่าย ถึงเป็นลูกกำพร้า แม่ก็เลียงมาจนใหญ่

๑๓๕. ท้าวสูงจึงพูดกับคนทั้งหลาย พวกเขาแสดงความนับถือ ยกมือ
ไหว้รับความ พวกเราจงรีบลงนาสาเถิด แต่เช้าๆ ก่อนงายยิ่งเป็นการดี

๑๓๖. จากนั้นเองคอนเรียกบอกคนทั้งหลาย ดูคนแห่กันมามากมาย
หลายล้น ทานพายตีฆ้องโง้งๆ เตือนป่าว เขาก็มาเต้าโฮมพร้อมกันทุกคน

๑๓๗. เสียงดังแซวๆ อยู่เต็มทุ่งนาหลวง พวกชุมสาวแบ่งกันออกเป็น
ถ้องเป็นแถว ผู้สาวเรียกแองคอนมาหา มาเดอทั้งสองคนพวกเจ้า มาช่วงเส็งกัน

๑๓๘. ดังนั้น ท้าวผู้งามทั้งสอง คอนชายไม่ยอมทิ้งอ้าย ครั้นนี้ผู้ใดเป็น
ฝ่ายชนะ พวกเจ้าจะยอมเป็นเมียบ่ (?) ใครๆ ก็คอยทำดู

๑๓๙. พวกเขาเอามัดข้าวไปวางไว้ห่างกันพอสมควร สองอ้ายน้องเลย ปล้ำกันลง คอนชายวิ่งออกไปก่อนประมาณวาเศษ พวกผู้สาวย่านกล้วยหลีกทางให้ (?)

๑๔๐. เสียงหัวเราะดังก้องทุ่งนา คอนชายซ้ำพลัดเหย่มือเข้าบิบนม ในเลื้อเวลานั้น ตะวันก็คล้อยต่ำลงยามเย็น ใครๆ ก็รีบซั้มัดกล้าให้หมดกล้าของตน

๑๔๑. แล้วคอนชาย ร้องบอกให้หยุด พวกนั้นก็กลับเรื้อนทุกคนเดี๋ยวนี้นี้ ท้าวเจืองบอกให้เอาเลื้อมาปู ปูไปจนทั่วทุกบ่อนในลานกว้าง

๑๔๒. ส่วนท้าวทานพายุผู้พูดเสียงดัง และเฒ่าแก่ทั้งหลายนั่งนำกัน ด้วยความเรียบร้อย อ้อมวงสำหรับข้าวที่มีชามลายวางอยู่ ใครๆ ก็มานั่งอ้อมสำหรับข้าวด้วยกัน

๑๔๓. พวกหมู่สาวแก่ชื่อก่อนนั้น แองคอนบอกให้พวกเขาขยับเข้าทุกคน อย่าอายพวกเราผู้บ่าว ขยับเข้าใกล้ๆ กินให้อิ่มท้อง แล้วจึงค่อยหยุด

๑๔๔. แล้วอย่าได้พูดติเตียนกันในภายหลัง ไปดำนานาน กินข้าวก็ไม่อิ่ม พวกผู้สาวพูดตอบแองคอนด้วยความพอใจว่า พวกข้อยนี้เป็นคนใช้พระองค์ บ่ห่อนว่าชื่อยาย

๑๔๕. หลังจากกินข้าวอิ่มแล้ว ก็พากันออกไปล้างมือ แล้วยกชั้นหมากมาสู่เคี้ยว พร้อมด้วยไหเหล้ามาเรียงไว้เป็นแถวๆ

๑๔๖. แล้วย้ายยกเอาเหล้าให้ใหญ่ๆ ลองชิมดูโดยไม่เติมน้ำ เขาก็บอกทานพายุและอ้ายคว่าง ให้ทำพิธีกรรมครอบผี

๑๔๗. แล้วอ้ายคว่างก็เริ่มพูดถึงผีปู่ ผีตา ผีเรื้อน พร้อมด้วยผีป่า ผีดง ผีห้วยร่องทั้งหลายอยู่ทุกแห่งที่ ทั้งเมืองสวรรค์ชั้นฟ้า

๑๔๘. จากนั้นอ้ายคว่างก็ยกปานเหล้าแกว่ง ยกมือพนมถึงผีสรวง ให้มาค้ำมาชูพร้อมด้วยขุนจอมธรรมผู้เป็นผีเรื้อนใหญ่ ก็ขอให้มากิน ขอให้รักษาท้าวเจือง ผู้เป็นลูกเต้าให้ดี

๑๔๙. พวกลูกเต้าได้ดำนานแล้ว ขอให้เป็นต้นงามดั่งเลาดังคา ผีชะม่ออยู่ถ้ำใหญ่ให้มากิน แล้วอย่าได้มีหมู่สัตว์มาทำร้ายไรณา เหนอ!

๑๕๐. พระยาใหญ่นาคา ก็ให้มากิน พากันเบิ่งแยงดูแลทุ่งนา ส่วนว่า กวาง ฟาน มอม เมย และหมูป่า อย่ามาเกลือกกล้า กินข้าวในนา แต่เนอ

๑๕๑. อันหนึ่ง อย่าให้แล้งหรือท่วม ให้พอดีพองาม แมงอย่ากัดรวงข้าว อย่าได้มีตักแตน บุ่ง แมงแคงมากิน ให้ทุ่งนามีข้าวงามเสมอ

๑๕๒. อันหนึ่ง ขอให้ผีฝนตกพอดี เป็นต้นงามดั่งความปรารถนา พูดหมดแล้วอ้ายคว่างก็หยุด จากนั้นท้าวแองคอนเติมน้ำลงใส่ไหเหล้า(?)

๑๕๓. เหล้าหน้าแรกให้ผู้อาวุโสก่อน อ้ายคว่างและทานพายุขยับเข้ามา พวกลุง อาว มาหมดทุกคน พระยาเจืองบอกให้เอาน้ำเติมใส่อีก

๑๕๔. เหล้าขม เหล้าปุก ปูขอถอดบัว (ท่อดูด) อย่าได้ฟังความใครชักบัวลงให้ติดถึงพื้น จากนั้นท้าวคอนโจกน้ำลงใส่ แล้วดูดเหล้าบัวเต็มปาก

๑๕๕. เขย้นหมดแล้ว ท้าวคอนจึงหยุด เมื่อท้าวคอนตรวจดูแล้ว ท้าวเจืองกินได้จอกครึ่ง ส่วนอ้ายคว่างนั้นไม่ได้เท่า ได้แต่ครึ่งจอก
๑๕๖. ท้าวเจือง บอกให้แบ่งเหล้าออกเป็นสี่ส่วน เอาน้ำใส่แล้วจึงกิน
๑๕๗. ฉะนั้น ปู่เฒ่าเหล้ารอกแตกรอกไหล ยกมือชนหลาน ทั้งอ้วนวอน ท้าวเองคอนบอกพวกแม่ ป้า น้ำ อา หนัดดู จับปั้นข้าวเหนียวคั้นไว้จนดำ
๑๕๘. แยกกันเป็นคู่แล้ว ไปกอดกันในร่ม อาจเป็นเพราะบุญวาสนา มาแต่ก่อน ท้าวคอนพูดหยอกกลิ้งเสียงหัวสว่าๆ แล้วบอกให้วางบัวเหล้าลงไว้
๑๕๙. ใครๆ ก็พูดหยอกจนเสียงดังสนั่น ทั้งเสียงหัว เสียงปาก ม่วนซื่นนั้นเนื่อง พอดีได้สามจอกเต็มๆ จากนั้นนางจอมก็อำลาลูกกลับ
๑๖๐. บัดนี้ แม่จะลาเจ้าไปเรือนใหญ่ก่อนแล้ว ดูพวกลุงอาวยังกำลังกินเหล้าเมากันอยู่ จนถึงเวลาใกล้จะรุ่ง ลูกของแม่จงค่อยอยู่ดี แต่เนอ
๑๖๑. อย่าเอาหน้าไปเที่ยวในดง กลัวตัวแมลงจะตอด อันหนึ่งอย่าลงเล่นน้ำหนองใหญ่ มีเงือกกอยู่น้ำ เราดูไม่เห็น
๑๖๒. จากนั้น พวกชายคนใช้ทั้งหลาย เอาช้างเข้ามาเทียบร้าน พระยานางจอมออกไปขี่ช้าง ช้างที่ประดับด้วยผ้าแพรสีค่าค่อยๆ ย้ายไป
๑๖๓. ส่วนท้าวทานพายุผู้หนุ่มน้อย ก็แต่งเครื่องของกลับคืนไปบ้านถึงเวลาแล้ว พระยานางจอมเสด็จออกไป ท้าวเจืองให้คนไปส่งจนถึงเรือน
๑๖๔. ส่วนพวกลุงอาวนั้น ใครๆ ก็ยกมือบลังลา ชุมสาวที่เฒ่ามากพากันร้องเอิกๆ ไม่อาย จำซ้อนเดินเซไปด้วย
๑๖๕. พวกสาวบ่นว่า ลุงทำไมเฒ่ากระดือแวนนี้ ดีแต่ไม่ได้มีคำติดตัวมาด้วย บางคนล้มทับกองขี้ขี้ป้า ทั้งปะกันเพราะความเมา
๑๖๖. เมื่อเฒ่าจำซ้อนเหลียวเห็นว่าเปลี่ยวดี มันก็ไปขี่ไสรี่มรั้ว ทั้งบ่นว่า สู้คือมักหัวขวยญู ใครๆ ก็อัครรรยว่ากูเก่งไม่เหมือนใครในจำนวนคนใช้ของนางจอม
๑๖๗. จำซ้อนเห็นคนนอน มันก็พลิกหน้าดู สาวยังหรีต่าน้อยลักเบ็งแล้วหัว มีสาญคู กอดกันลับพุ่มไม้ก็มี แก่เสื้อผ้าอย่างไม่สนว่าชายจะจับบายใส่
๑๖๘. อย่างไม่มีคำว่าอับอายจักน้อย ส่วนพ่อแม่อยู่บ้านคองคอยหาลูก
๑๖๙. บางคนก็กอดและบีบนมก็มี ทั้งกอดคอรูบไปลูบมา มีบางคนอุ้มเอาผู้สาวไปนอนด้วยก็มี มีบางคนมีขู้สองคน ทั้งยันสนั่น
๑๗๐. ผู้สาวบางคน เล่นน้ำผู้บ่าวก็มี ผู้บ่าวบางคนป็นรั้วเล่นน้ำผู้สาว มีบางคนถูกผ้าร้าย ทั้งตีทั้งชุกเล่น กูจะมัดคอทิ้งใส่น้ำให้แล้วไปซะ
๑๗๑. มีบางคนผ่านู้งขาดจนเห็นทาก็มี แต่ก็ม่วนใจสำหรับผู้เฒ่า พากันลืมนิ้วโดยไม่มีคำว่าจะียมตัวจักน้อย ก็เพราะว่าทั้งสองเฒ่าหลายสมควร
๑๗๒. อยู่ตามทาง เสียงคนหัวสว่าๆ อีกไม่นานก็ไปถึงเรือนชายขู้ คราว

หนึ่งเวลาผ่านไปถึงยามกลางคืน นกเค้าร้องอยู่ตามต้นไม้

๑๗๓. และก็มีลมพัดป่าตองงวน แสงเดือนลงลับต้นไม้ กลางคืนคล้อย
ไป เวลาใกล้จะรุ่ง ไก่ผู้ก็ขันขึ้นทุกตัว

๑๗๔. ตะวันขึ้นส่องขอบฟ้ารุ่ง น้ำหมอกบนต้นไม้ย้อยลง ฉะนั้น
ท้าวฮุ่งจึงพูดกับแองคอนโดยไวว่า พวกเราไปทำรั้วล้อมกันกว้างดีไหม

๑๗๕. บางครั้งสาธิตอกเป็นรวงแก่ กลัวว่ามีสัตว์กินข้าวมุ่นเสียหาย

๑๗๖. แองคอนไปเลียบดูนากับท้าวฮุ่ง ท้าวเจืองถ่ายเครื่องแล้วก็ออกไป
ไปด้วย

๑๗๗. ไปริมรั้ว นั่งหลบในป่า แต่ไม่เห็นรอยกวางเหียวมาทางนั้น มีแต่
รอยหมู รอยเม่น เหียวลงมา อ้ายคว่างได้ออกไปแต่เช้าๆ ก่อนท้าวฮุ่ง

๑๗๘. ไปเลาะดูตามพุ่มไม้ในป่าดง เห็นรอยหมู กวาง ฟาน ลงกินข้าว
นาอย่างไขว่เขว เห็นรอยเหยียบ รอยกิน รอยเล็ม

๑๗๙. อ้ายคว่างจึงร้องบอกแองคอน เจ้าจงไปบอกท้าวฮุ่งให้มาเดี๋ยวนี้
ท้าวแองคอนรับปากโดยไม่ช้า ไปอย่างไว

๑๘๐. ตามคำสั่งของอ้ายคว่าง วิ่งไปอย่างรีบเร่ง เมื่อไปถึงท้าวฮุ่ง จึง
รายงานว่า

๑๘๑. มีหมูกวางและสัตว์สิ่งนานา นอนอยู่ตอนที่หวนหาว่า ฉะนั้น
เมื่อท้าวฮุ่งรับฟังเข้าใจแล้ว จึงถามว่า แม่นใครเห็นแท้

๑๘๒. แองคอนจึงรีบพูดตอบทันทีว่า อ้ายคว่างไปเห็นแต่เช้า จึงมา
รายงาน

๑๘๓. เมื่อได้ฟังแองคอนรายงานอย่างละเอียดแล้ว ท้าวเจืองรีบไป
ไม่มีช้า พร้อมทั้งบอกแองคอนไปชวนหมูไว้ แองคอนจึงรีบไปให้ถึงเรือน

๑๘๔. เมื่อไปถึงเรือนทานพาย ทั้งทานแข็ง และผู้ชายผู้เก่งกล้า แล้ว
บอกว่า มีหมูกวางซีทางเหืองในป่า อ้ายคว่างเห็นมันกินข้าวกล้า

๑๘๕. แล้วแองคอนพาหมูออกไป พร้อมด้วยไซลื้อและเยียซ้อย ฉะนั้น
ท้าวเจืองบอกให้เอาตาน้ำ ทั้งพวกหมาน พวกหาบออกไปด้วย

๑๘๖. ไปกางไว้ลัดล้อมกวางเหียว ลัดใส่ทางฮ่อมอยู่นาหนองอ้อ เสียง
ร้องโห่อยู่ดองดังแซวๆ ท้าวคว่างนั่งยองย่อรอท่าแหง

๑๘๗. เสียงหมาเห่าในดองดังงๆ ส่วนทานพายไล่ไปตามรอยกวาง ทั้ง
ร้องโห่ ทั้งตีพุ่มไม้ ท้าวแองคอนตีขอนไม้และร้องโห่

๑๘๘. กวางหลบลื้ออยู่ในพุ่มไม้อย่างบ่เหน็งบ่ตั้ง เมื่อเห็นกวางแล่นไป
ทางหน้า ท้าวแองคอนตีทั้งร้องขึ้น กวางยิงตื่น มันก็ยิงวิ่งโดดไว

๑๘๙. ผุดออกวิ่งผ่ากลางดอง วิ่งไปหน้าเรื่อยๆ หลบไปแล้วพลัดคืน
มาทางตาน้ำ ท้าวคว่างแล่นลัด กวางตื่นท้าวเจือง

๑๙๐. เมื่อไปตำตาน้ำ ก็ถูกแองคอนแหง พร้อมนั้นเสียงคนร้องโห่

ຂໍໂທດຫຼາຍໆ

ປຶ້ມຫົວດັ່ງກ່າວ ຍັງບໍ່ສາມາດນຳ
ມາເຜີຍແຜ່ໄດ້ ເນື່ອງຈາກຍັງບໍ່
ໄດ້ຮັບການອະນຸຍາດໃຫ້ເຜີຍແຜ່
ໄດ້ຢ່າງເປັນທາງການເທື່ອ...

ດ້ວຍຄວາມຮັກແພງ